

28594 III, M, c 28/6 1872

Krištofa Šmid-a
sto malih
PRIPOVEDEK.

V LJUBLJANI 1872.

Na prodaj pri Janezu Giontini-ju, bukvarji.

Krištofa Šmid-a

sto malih

PRIPOVEDEK

za mladost.

Poslovenil

Ivan Tomšič,

učitelj na c. k. vadnici v Ljubljani.

(Z nekaterimi podobami.)

V LJUBLJANI 1872.

V založbi in naprodaj pri Janezu Giontini-ju, bukvarji.

Natisnila Ign. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg.

Kozel. (Glej stran 59.)

Besedica za predgovor.

Po večkratnej želji nekaterih verlih prijateljev naše slovenske mladine, naj bi Krištofa Šmida sto malih pripovedek prišlo v posebnej knjižici na svitlo, kakoršno smo pred več leti že imeli, pa je zdaj že jako redka prikazen med narodom slovenskim, poprijel sem se tega dela in prestavil omenjene pripovedke v naš mili slovenski jezik. Pa bi tudi zares žalostno bilo, ako bi naša slovenska mladina pogrešala v slovenskem slovstvu to majhno knjižico, ki je polna najlepših naukov za njeno celo življenje. Šmidove male pripovedke so se nekaterim narodom tako prikupile, da ga ni šolskega berila, v katerem ne bi bilo vsaj nekaj teh lepih povestic vpleteno; to se vé, da tudi naša berila niso brez njih. Pri prestavljanji so bile tudi meni nekatere že v naših slovenskih berilih predstavljene in natisnjene Šmidove pripovedke v podporo, iz katerih sem glavne in posebno dobre slovenske izraze povzel, da bi med mojo prestavo in med povesticami,

ki je naša slovenska mladina že skorej na pamet zna, ne bila prevelika razlika. Založnik, gosp. Janez Giontini, ki je že mnogo lepih in koristnih knjig v našem milem maternem jeziku spravil med slovensko ljudstvo, je dal to knjižico tudi olepšati z nekaterimi primernimi podobami, kar mu je gotovo mnogo stroškov prizadajalo. Upati je tedaj, da bode naša slovenska mladina rada segala po tej s podobami ozaljšanej knjižici, ter si iz nje zajemala lepe nauke, ki je je napisal ranjki Krištof Šmid, največi prijatelj nežne mladosti.

Konečno izrekam še samo to željo: naj bi prijatelji naše slovenske mladine, kedar jej kupujejo kakošen majhen dar, ne pozabili na to knjižico, ki bode mladini gotovo več koristila, nego kaka druga, lesena, in znabiti še zeló draga igrača. Bog dal, da bi ta na videz sicer majhna knjižica, a vendar polna lepega in podučnega berila pri naši nežnej mladini najboljši sad obrodila!

V Ljubljani na sv. Jožefa dan 1872.

Ivan Tomšić.

1. Solnce.

Večerni mrak se je vlegel mirno in pokojno na zemljó in bila je že temà, da pridejo skerbna mati s svojima otročičema iz polja domú. In lej! v hiši na mizi je gorela že luč in gledala iz borne lišice skozi ozka okna.

Jurče se temu začudi in pravi: „Vsaj ni bilo nobenega človeka domá; kdo neki je prižgal luč?“

„Kdo drug nego oče;“ pravi sestra Jerica, „gotovo so medtem iz mesta domu prišli in si naredili luč v hiši.“

Mati odpró vrata, otroka stopita v hišo ter iščeta očeta, katerega tudi res najdeta v bližnjem čumnati.

Drugi dan so bili oče, mati in otroci na travniku in so grabili senó. Nebó je bilo jasno in solnce je sijalo v svojej čistej svetlobi, kar je otroke zelo veselilo.

„Glejte otroci!“ pravijo oče, „včeraj ste precej uganili, da sem jaz prižgal luč v hiši, in ste me

z veseljem poiskali. Ako pa to lepo in veličastno luč na nebu, ki se leskeče kakor iz samega čistega zlata in siplje ognjive žarke na svét, vidite in pre-mišljujete, ali ne bote uganili, kdo jo je prižgal?“

„Dobro vémo,“ pravi Jerica „to luč na nebu je prižgal Bog. Najmanjša lučica se ne prižgè sama, tedaj mora biti nekdo, ki je prižgal tudi solnce.“

„Takó je!“ vzklikne veseli Jurče. „Bog je ustva-ril solnce, mesec in zvezde; trava, cvetlice in dre-vesa in vse, karkoli vidimo, je delo — njegovih rok!“

Nebes in zemlje vsa bliščava
Je stvarniku neskončna slava

2. Dež.

Tergovec, ki je bil v bližnjem mestu na semnji, jezdi proti domu in imá polno bisago denarjev pri sebi. Zeló je deževalo in mož je bil do kože moker. Nezadovoljen z gerdim vremenom začel je godernjati, da mu Bog ravno zdaj na njegovem popotovanji tako gerdo vreme pošlje.

Pot ga je peljala skozi gozd. Kako se prestraši, ko zagleda naenkrat razbojnika pred seboj stati, ki

je s puško na-nj méril in — sprožil. Gotovo bi bil zgubljen, pa smodník na ponvici je bil moker in puška — ni dala ognja. Tergovec spodbode konja in srečno uide razbojniku.

Ko je bil zopet na varnem, reče sam sebi: „Oj, kako sem bil vendar neumen, da sem godernjal čez slabo vreme in se nisem vdal v voljo božjo. Ko bi bilo nebó jasno, zrak čist in suh, gotovo bi jaz zdaj ležal mertev v svojej kerví, in domá bi me zastonj pričakovali moji otroci. Dež, zaradi katerega sem bil nejevoljen, otél mi je življenje in premoženje. V prihodnje ne bom nikoli pozabil modrega izreka, ki pravi:

Kar Bog nam pošlje slabo ni,
Čeravno se nam napak zdi.“

3. Solnce in dež.

„Da bi vendar zmêrom solnce sijalo!“ rečejo otroci nekega dné, ko je bilo žalostno, viharno in dežévno vreme. In zarés; ta želja se je začela otrokom kmalu spolnovati. Več mesecev ni bilo viditi niti

najmanjšega oblačeka na nebu. Ali ta dolga suša je naredila veliko škode po njivah in poljih. V vertu so zvene le cvetlice in zelišča; a lan, katerega so se nežne déklice tako zeló veselile, bil je komaj za perst dolg.

„Ali vidite zdaj otroci!“ rečejo mati, „da je dež ravno tako potreben, kakor svetloba solnca. Učite se pa tudi iz te modre božje naredbe sveto resnico, da tudi za nas ljudi ne bi bilo dobro, ako bi imeli zmêrom le vesele in radostne dneve Tudi žalostne in tožne dneve morate včasih doživeti, da postanete enkrat dobri in veljavni ljudje.“

Solnce, dež in hud vihar,
Veselje, žal je božji dar.

4. Huda ura.

Francé, deček iz mesta, je nabiral v gozdu malíne. Ravno je hotel domú se verniti, kar nastane huda ura. Debeli, černi oblaki se privlečejo, strašen veter se vzdigne, ploha se vlije, gromí in bliska se na vse križe.

Franceta strah obíde. Da bi ne bil preveč moker, stopi naglo v votlino starega brasta, nevedé,

da v visoka drevesa rado trešči. — Ko Francé ves prestrašen stoji v votlini in glasno moli, sliši nenkrat iz daljave glas: „Francé! Francé! pojdi, pojdi berž sìm!“ Francé hitro zleze iz hrastovega dupla, in glej! v tem hipu je treščilo v drevo, da se razkolje hrast od verha do tal, in strašno je zagromelo. Zemlja se je stresla pod dečkovimi nogami

in zdelo se mu je, kakor bi stal vès v plamenu. Pa nič žalega se mu ni zgodilo. Hvaležen povzdigne zdaj roki proti nebu in moli: „Moj Bog! to je bil tvoj glas iz nebá! Ti si me rešil! Tebi, o dobri Bog, naj bode hvala!“

Pa čuj! — prvi glas se zopet zasliši: „Francé! Francé! kje si vendar, da me ne slišiš?“ Zdaj še le zagleda Francé kmetico, katera ga je klicala. Hitro teče k njej in reče: „Tukaj le sim! Kaj mi hočete, soseda?“ Kmetica odgovori: „Tebe ravno nisem klicala, ampak le našega malega Franceta, ki je tam pri potoku pasel gosí, pa se je berž ko ne tukaj nekje skril pred hudim vremenom. Glej ga nò, ravno tam le prileze izza germovja!“

Francé, deček iz mesta, pripoveduje zdaj, kako je on njen glas imel za božji glas, ter je mislil, da ga sam Bog kliče. Kmetica pa s pobožno sklenjenima rokama reče: „Ljubo moje dete! nič manj se imaš zató Bogu zahvaliti. Glas je bil rés iz ust priproste kmetice, pa Bog je tako naklonil, da sem glasno klicala in ravno tvoje imé, brez da bi bila kaj vedela o tebi. On in nihče drugi rešil te je iz velike nevarnosti, v katerej si bil.“

„Dà, dà!“ reče Francé s solznimi očmi, „Bog se je poslužil vašega glasù, da je rešil mene iz velike nevarnosti. Vi ste sicer klicali, a pomoč je bila vendar od Boga, kajti:

Sama o sebi pomoč ne pride,
Vse se po volji božjej izide.“

5. Božja mavrica.

Po velikej nevihti se je na nebu prikazala prekrasna božja mavrica. Janezek je ravno skozi okno gledal in berž veselo zavpije: „Tako lepih barv še nikoli nisem videl! Kako čudno se tam pri starej verbi iz visočine spuščajo na zemljó! Gotovo se vsi listki na drevesu svetijo od prelepih barv. Hitro grém tje, da si jih veliko naberem in svoje školjke ž njimi napolnim.

Pri teh besedah skoči in dirja k staremu drevesu. Ali kako se zavzame, ko nič drugega ne vidi, nego le dež. Ves moker se verne domú in pripoveduje svojemu očetu celo dogodbo.

Oče se nasmejejo in rekó: „Te barve, ljubi moj, se ne morejo spraviti v nikakoršne školjke; nam se

le dozdeva, da so deževne kapljice pobarvane, a to stori solnce, katero je obséva. Tako je, ljubček moj, tudi s slavo tega svetá; zdí se nam, da je nekaj, pa je le prazna senca.“

Svitloba naj te ne goljfa,
Ki prave rádosti ne dá.

6. Zaklad božje mavrice.

Lenka je nekega spomládnega deževnega dné gledala skozi okno. Ko je nehalo deževati, zapazi mavrico, ter se zeló čudi prelepim barvam. „Ljuba mamica“, reče čez nekaj časa, „ljudje pravijo, da iz božje mavrice vselej na zemljo pade zaklad, in da ga le taki otroci najdejo, ki so v nedeljo rojeni — tedaj posebno srečni. Ali je to rés? Kdo pa so taki otroci?“

Mati odgovoré: „Se vé, da je mnogo zakladov nebeških, s katerimi se nič na svetu primeriti ne dá. Ni pa rés, da so le tisti srečni, ki so v nedeljo rojeni. Taki ljudje, kateri nebeške zaklade najdejo, so pobožni in se povsod tako lepo obnašajo, kakor

ob nedeljah v cerkvi. Bodi tedaj tudi ti taka, pa boš gotovo nebeške zaklade našla.“

Lenka je bila čedalje pobožniša in boljša, pa je tudi čedalje bila zadovoljnija in veselejša. Ko se je pozneje zopet mavrica na nebu prikazala, rečejo mati :

„Nò, Lenka, ali ne greš iskat zakladov božje mavrice?“

„Ljuba mati,“ odgovori Lenka, „bila sem neumen otrok, ko sem vas to vprašala. Še le zdaj razumem vaše besede. Vi ste mislili na boljši in dražji zaklad, nego je zlató.“

„Rés je,“ odgovoré mati. „Zaklad, katerega sem mislila, in ki je nad vsem bogastvom tega svetá je le prava človeška sreča. Mi jo zastonj iščemo po vnanjem svetu; kajti najdemo jo le v pobožnem, dobrem in čistem serci.“

Dobro in čisto sercé kdor imá,
Srečo najboljšo že tukaj pozná.

7. Odmév.

Jurče ni še nič vedel o odmévu. Nekega dne skače po zelenej livadi in zavpije: „Ho, hòp!“ In precej je slišal iz bližnjega gozdiča ravno takó: „Ho, hòp!“ Jurče se temu zeló čudi in zakliče: „He, héj! kdo si?“ Glas se zopet ravno tako zasliši: „He, héj! kdo si?“ Jurče zavpije: „Ti si neumnež!“ in — „ti si neumnež!“ odmévalo je zopet iz gozda.

Jurče nejevoljen tega, ponavlja čedalje bolj gerde psovke, ki se mu pa vse iz gozda zopet povernejo. — Mislil si je, da se kak drug deček ž njim šali. Po vsem gozdu ga išče, da bi se maščeval nad njim, pa ne najde nikogar.

Domú prišedši toži svojej materi, da se je v gozdu skril hudoben deček, kateri ga je z gerdimi priimki zeló razžalil. Mati odgovoré: „Jurče, to pot si sam sebe izdal. Nič drugega nisi slišal, nego odmév svojih lastnih besedí. Ako bi bil ti prijazne besede v gozd klical, prijazne besede bi bil tudi iz gozda slišal.“

A ravno takó je tudi v našem vsakdanjem življenji. Obnaša drugih ljudi proti nam je večidel

le odmév naše lastne obnaše proti njim. Ako se mi obnašamo proti drugim ljudém prijazno, tudi oni se obnašajo proti nam prijazno. Ako smo pa mi proti drugim neprijazni, surovi in neotesani, ne smemo tudi mi od drugih boljšega pričakovati.

S kákoršnim glasom kličeš ti,
Nazaj se ravno tak glasi.

8. Studenec.

Nekega vročega poletnega dné je šel Blaže na polje. Lica so mu gorela od vročine in žeja ga je strašno terpinčila. V hladnej senci pod košatim hramom vgloda studenec, ki je izviral izpod pečine. Voda je bila čista kakor ribje okó in merzla kot léd.

Blaže je dobro vedel, da se piti ne smé, kedar je človek vroč in razgret. Ker se je pa mislil sam zadosti modrega in pametnega, ni se veliko brigal za to svarilo. Gré k studencu in naglo se napije merzle vodé. Toda kmalu mu je začelo slabo prihajati in ves omamljen pade na zemljo. Bolán pri-
leze domu in nevarna merzlica se ga prime.

„Joj!“ zdihuje Blaže v postelji, „kdo bi si bil mislil, da je v onem čistem studencu tako hud strup!“

Blažetov oče pa rekó: „Čisti studenec ni prav nič kriv tvoje bolezni, ampak le tvoja svojeglavnost in nesterpljivost.“

Kdor naukov ne spoštuje,
Zdravje svoje zametuje.

9. Zemlja, zrak, voda in ogenj.

„Jaz bom vertnik,“ reče Lipe, ko je bil 14 let star in se je imel rokodelstva učiti.

„Pač je lepo zmiraj med zelenimi rastlinami in dišečimi cveticami živeti.“ — Toda ni terpelo dolgo in Lipe pride domú ter toži, kako se mora človek zmiraj k zemlji pripogíbat in po zemlji plaziti; herbet in kolena ga že bolé, zató se je pa tudi vertnarstva že naveličal in bo poskusil rajše kaj drugega.

„Ahá, zdaj vé,“ pravi Lipe, „lovec bom. Oj, kako krasno je življenje v zelenem, senčnatem gozdu!“ — Pa kmalu pride Lipe zopet domú in se pritoži, da ne more prenašati zgodnjega zraka, kateri mu

zdaj vlažno, zdaj meglévno, zdaj zopet ostro in merzlo izpod nosa brije.

„Zdaj lè mi je nekaj pravega v glavo padlo,“ reče Lipe, „ribič bom. Na hitrej, bistrej reki v lehkem čolniciu se vozíkati in brez vsega truda mreže polne rib iz vode vlačiti, to je gotovo prijetno in veselo življenje.“ Al tudi to veselje ni dolgo trajalo. „Lepo rokodelstvo to,“ reče Lipe, „ko je človek zmiraj moker in umazan! Vode mi je že čez glavo dosti.“

Na vse zadnje hoče biti kúhar. „Kúharju,“ misli si, „morajo vertnik, lovec in ribič prinašati vse, kar si s trdom in v potu svojega obraza pridobé; poleg vsega tega pa kuharju nikoli ne manjka dobrih grizljejev.“ — Nò, za nekoliko dní je bil Lipe zopet domá ter toži: „Vse bi še človek prestal, ko bi le ognja ne bilo. Kedarkoli stojim pri ognjišči, na katerem ogenj póka in plapolá, zdí se mi, kakor bi se od vročine ves raztopiti hotel.“

Toda oče niso več pripustili, da bi si Lipe še dalje rokodelstva prebiral, ampak rekli se resnóbnó: „Ako hočeš zadovoljno živeti, moraš tudi težave življenja možko prenašati. Kdor bi se hotel vsem neugodnostim in težavam človeškega življenja izogniti,

ta bi moral iz tega svetá. Misli večkrat le na dobro, katero ima gotovo vsak stan, pa boš vse težave lahko premagal.“

Lipe je ubogal svojega očeta, in ko so se drugi ljudjé večkrat čez to ali uno pritoževali, tolažil jih je, rekoč:

„Jaz sam sem poskusil, kaj se pravi:

Česar nimaš, tega si ne smeš želeti,

In uživaj, kar ti Bog daruje;

V vsakem stanu mora človek poterpeti,

Unkraj groba pravi mir kraljuje.“

10. Cvetlice.

Mihec se v vertu pred rožnim germom vstavi in reče svojim sestricam: „Pač je roža najlepša cvetlica!“ Marica zaverne: „Vsaj je tudi limbar ravno takó lep kakor roža. Meni se obé najbolj dopadate; a vse druge cvetlice niso nič vredne.“ Anica pa reče: „Kaj še? Vijolice so najlepše! Ali jih nismo v spomladi najrajše tergali?“

Mati, ki so ta razgovor poslušali, rekó: „Vse tri cvetlice, o katerih se pogovarjate, so lepe po-

dobe treh prav lepih čednosti. Modra vijolica je podoba ponižnosti; beli limbar je podoba nedolžnosti, in rudeča roža vas spominja dobrote srcá, ter vam pravi: Sercé vaše naj plamtí v ljubezni do predobrega nebeškega Očeta.“

Ponižnost, nedolžnost, dobrota srcá
Med vsemi bogatstvi še največ veljá.

11. Jagode.

I.

Star vojak z leseno nogó pride v neko vas ter nagloma zbolí. Revež ni mogel dalje. Pri nekem kmetu ostane ter zunaj v skednji leži na slami, kjer se mu prav slabo godí. Sosedova Jerica je bila revna, pa bogoljubna in miloserčna deklica. V sercé se jej smili bolni vojak. Vsaki dan pride k njemu in ga vpraša, kaj potrebuje in s čim bi mu postregla. Kar je le mogla, vse mu je prinesla in mu vsaki dan tudi eno desetico podarila. Poštenega vojaka je to začelo skerbeti in si misli: Kje neki tako majhna deklica toliko denarja vzame?

Nekega dné, ko Jerica zopet k njemu pride in

mu sreberno desetico v rokó potisne, jo vojak prijazno nagovori: „Ljuba moja! Zvedel sem, da so tvoji starši zelo revni. Povej mi vendar odkrito-

serčno, kje pač denarje jemlješ, ki mi je vsaki dan prineseš? Povem ti po pravici, da bi raje lakote umerl, kakor da vzamem le en sam krajcar od tebe, ki mi ga ne bi mogla dati z mirno vestjó.“

„Oj, ne skerbite za tó,“ reče blaga deklica, „denarji, ki vam je nosim so pošteno pridobljeni. Da vas pa ta reč v prihodnje ne

bode več skerbela, povedati vam hočem, kako je dobim.

„Vsaki dan grem v bližnji terg v šolo. Pot me pelje skozi gozd, v katerem je vse polno lepih rudečih jagod. Naberem jih vselej polno canjico, prodam je potem v tergu in dobim za-nje vselej po deset krajcarjev. Moji starši vedó zato, pa jim je všeč, da tako delam. Večkrat so že rekli, da je še veliko revnejših ljudi na svetu, nego smo mi, pa da jim moramo dobro storiti, kolikor je v naših močéh.“

Solzé oblijejo starega vojaka pri teh besedah in mu kapljajo na berke. Prime deklico za rokó ter jej jokaje reče: „Dobri otrok! Bog naj blagoslovi tebe in tvoje starše, ki imate toliko usmiljenja z ubogimi ljudmi!“

Veliko dobrega storiš,
Če revežem kaj podeliš.

II.

Kmalu po tem dogodku pride v vas nek imeniten častnik, ki je imel več častnih znamenj na svojih persih. Z zalo svojo kočijo se ustavi pred gostilnico, da bi konje nakermil. Ko zvé tukaj za

bolnega vojaka, berž se podá k njemu, da ga pozdravi. Stari vojak mu je vse povedal o svojej malej dobrotnici, katera mu še zmiraj tako marljivo streže.

„Kaj?“ začudi se častnik, „ubogi otrok ti je toliko dobrega storil! Tedaj tudi jaz, tvoj nekdanji general, ne smem te pustiti v revščini in nadlogi. Berž bom ukazal, da te prenesó v gostilnico in ti prav dobro postrežejo.“

General je bil mož beseda, pa je tudi spolnil, kar je obljubil. Pa ne samo tó! Pokazati si pusti tudi stanovanje male dobrotnice, katero sam obiše, da se jej zahvali za dobrote, katere je storila ubogemu vojaku: „Dobri otrok,“ jej reče, „tvoje blago dejanje ogrelo mi je sercé. Veliko si darovala staremu onemoglemu vojaku, za kar se ti serčno zahvaljujem. Nà, tukaj vzemi majhno možnjico v spominek svojega blagega sercá. Djal sem va-njo ravno toliko zlátov, kolikor si darovala desetíc mojemu vojaku.“ — Starši se zeló začudijo in rekó: „Nè, nè, blagi gospod, to bi bilo preveč; naša hčerka je storila samo to, kar je vsak človek svojemu bližnjemu storiti dolžan.“ — Al general je zaverne: „Ni preveč ne, to je le majhen dar; boljše in večje pla-

čilo pa bo prejela vaša hčerka od ljubega Boga v nebesih.“

Blagega kdor je sercá,
Že na zemlji srečo imá.

12. Črešnje.

Sabinka, hči bogatih staršev, je imela svojo sobico, pa nikoli ni pospravljala svojih reči; vse je križem ležalo po čumnati. Mati jo večkrat opominjajo, naj bi sobo v boljšem redu deržala, pa Sabinka jih ne poslušá.

Neko nedeljo popoldne se Sabinka lepo pražnje obleče in iz doma odpravlja. Kar naenkrat jej prinese soseda polno skledico debelih černih črešenj. Na mizi in po oknih je bilo vse polno oblačil. Sabinka postavi črešnje na stol, ki je bil z modro svilo preoblečen, in odide z materjo v vas.

Pozno zvečer, ko je bilo že povsod temà, pride jako trudna domú in se naglo vsede na stol. Pa komaj se je vsedla, že skoči po koncu in od strahu zakriči. Vsedla se je namreč na pverhano skledico in pomečkala vse črešnje.

Mati prihité z lučjo v sobo. Pa kaj vidijo! Črešnje so bile vse pomečkane; črešnjev sok se je cedil po stolu, in lepo belo Sabinkino krilo je bilo tako zamazano, da ga ni mogla več nositi.

Mati jo ostro pokregajo in rekó: „Zdaj vidiš, kako je potrebno, da je vse lepo pospravljeno, in da se vsaka reč dene na svoje mesto. Zdaj si kaznovana za svojo nepokorščino in svoj neréd. Dobro si zapomni izrek, ki pravi:

Dober kup sta red in snaga,
Vsakemu sta ljuba, draga.“

13. Hruške.

Neka mati je obiskala s svojimi štirimi otroci déda v njegovem vertu. Déd prinese na velikem grozdnem listu štiri hruške, ki so bile rumene kakor zlató in debele kot kurja jajca. Žal mu je bilo, da ni mogel še več zrelih najti. „Zdaj pa le glejte,“ reče šaljivo déd, „kako bote štiri hruške razdelili med pet osob takó, da v številbi nobenih drobcev ne bode.“

„Jaz je bom razdelila,“ reče Nežika, „samo to

prosim, da bi enako in neenako imenovana števila nekoliko pomešati smela.“

Nató vzame hruške in reče: „Mé dve sestri in 1 hruška, je 3; moja dva brata in 1 hruška, je tudi 3; te dve hruški in 1 mati, je pa zopet 3. Tako sem razdelila vse, brez da bi se v številbi kaki drobci bili pokazali.“

Nežikina sestra in brata sta bila zadovoljna s to delitvijo. Vesela mati zahtevajo, da naj vsak otrok vzame eno hruško, a déd prinese Nežici verhi tega še prav lep šopek cvetlic in jej reče: „Tvoja umna in modra razdelitev se mi zeló dopade, kajti taka bistrournost povelíčuje otroško sercé.“

Bistra razumnost in žlahno sercé
Vrednost največo človeku dájé.

14. Oreh.

Pod velikim orehovim drevesom, ne daleč od vasi, sta našla dva dečka oreh. „Moj je!“ zavpije Matiček, „kajti jaz sem ga prvi zagledal. „Ne bo takó ne,“ odgovori Matevž, „kajti jaz sem ga prvi pobral.“ Obá se začneta hudo pripravati.

„Počakajta, bom pa jaz to stvar razsodil,“ reče neki večji fantalin, ki je ravnokar med nju stopil. Vzame oreh, razbije ga in reče: „Tukaj le ena lupina je tvoja, ker si oreh prvi zagledal, a evo tebi druge, ker si ga prvi pobral; jedro bo pa moje, ker sem vama prepir razsodil.“

„Takšen je návadno konec vsakega prepira,“ pristavi smejaje se in sné oreh.

Kjer se prepirata dva,
Tretji dobiček imá.

15. J a b l a n a.

Stari Urban so sedeli pred svojo hišo v senci pod jablano. Njih vnuki kramljajo tam okoli, jedó jablka in ne morejo zadostno prehvaliti sladkega sadja.

Déd rekó: „Moram vam vendar povedati, kako je to drevo tukaj le sìm prišlo. Pred več nego petdeset leti je bil še tukaj prazen prostor, in ravno na tem mestu, kjer smo zdaj in kjer stoji to drevo, požil sem enkrat sosedu svojo revščino. Rekel sem, da bi bil zadovoljen, ako bi imel le za sto goldinarjev premoženja.“

„Sosed, moder in pameten mož, pa mi reče: „To je prav lahko, ako le hočeš začeti. Vidiš, na tem le mestu, na katerem stojiš, leži v zemlji še več nego sto goldinarjev skritih. Poskusi le, da je dobiš!“

„Jaz sem bil takrat še mlad in neskušen človek, pa sem še tisto noč izkopal veliko jamo, ali na svojo žalost nisem našel niti krajcarja. To mi je zelo merzélo.

„Ko sosed drugo jutro zagleda to jamo, se mi prav debelo smeje in pravi: „Ti si vendar budálo! jaz nisem tako mislil. Pa nič ne dé, dal ti bom mlado jablano, vsadi jo v izkopano jamo, in čez nekaj let se ti bodo prikazali novci.“

„Vzel in vsadil sem mlado drevesce in vzrastlo je lepo to drevo, katero zdaj tukaj vidite. Sladko sadje, katero mi je dajalo drevo že nekaj let, prineslo mi je že več nego sto goldinarjev, pa mi še vedno prinaša prav obilne obrésti. Zató pa nisem pozabil še zlatega pregovora, katerega si zapomnite tudi vi:

Jablane, hruške in druge cepé
Cepi v mladosti za stare zobé.“

16. Zeleni listek.

Martinek je bil zeló lehkomiseln in nepoređen deček. Za dobre nauke in opomine mu ni bilo mar; včasih se je še celó norčeval z nauki.

Nekega dné je šel s svojo sestrico Milko na vert. Milkina gredica je bila polna najlepših cvetlic, a njegova čisto zapuščena in s plevelom vsa prevlečena.

„Bratec, bratec!“ reče mu sestrica, „ti svojih reči še nisi vredil. Materne besede se bojo vresničile, ki pravijo, da ti v svojem življenji še zelenega listka ne boš imel!“

Martinek se smeje in se hitro splazi na bližnjo hruško ter zavpije: „Poglej me nò! Tukaj gori imam ne samo zelen listek, ampak celo zeleno vejo.“

Hèrsk! — počí veja. Martinek se zvalí pod hruško in si zlomi roko.

Kdor naukom se smejí,
Se v nesrečo zaletí.

17. Drago zélce.

Dve dekli, Marijana in Urša, ste šle v mesto na terg. Vsaka je nesla težek jerbas sadja na glavi.

Marijana je vso pot godernjala in zdihovala; Urša pa je bila vesela, se je smejala in šalila.

Marijana pravi: „Kako se moreš smejati in tako dobre volje biti? Tvoj jerbas je ravno tako težek kakor moj, a ti nisi nič močnejša od mene.“

Urša odgovori: „Priložila sem v jerbas neko skrivno zélce in komaj čutim, da kaj nesem. Stori tudi ti takó.“

„Joj!“ pravi Marijana „to zélce je gotovo jako drago. Rada bi si tudi jaz ž njim olajšala svoje breme; povej mi, ljuba moja, kako se li imenuje to zélce.“

Urša odgovori: „To drago zélce, ki zljajšuje vse težave, imenuje se — poterpežljivost. Zapomni si Marijana:

Vsako breme lahko prenosimo,
Če pri njem enmalo poterpimo.“

18. Redkev.

Nek reven dninar je pridelal v svojem vertu zeló debelo redkev, katerej se je vse čudilo. „To redkev bom dal našemu gospodu grajščaku,“ misli si, „kajti gospoda vselej zeló veseli, ako se na vertu kaj takega pridelala.“

Drugi dan odnese redkev v grajščino. Gospodu se redkev zeló dopade, pohvali pridnost in dobro voljo marljivega dninarja, ter mu podarí tri cekine.

Neki kmet v ravno tistej vasí, ki je bil zeló bogat in strašno skop, slišal je o tem darilu in reče: „Zdaj bom pa tudi jaz gospodu podaril svoje najlepše tele. Če je dal za malovredno redkev tri cekine, bom jaz za svoje krasno tele dobil gotovo velikansko darilo!“

In res naveže tele na verv in je odpelje v grajščino, ter prosi, naj bi gospod njegovo darilo blagovoljno sprejel. Toda gospod je koj zapazil, kam pes taco moli,* ter reče kmetu, da noče darila.

Ali kmet se ne dá z lehka odpraviti in gospoda še lepše prosi, naj bi vendar sprejel to majhno darilo. Naposled modri gospod reče: „Nò, ker me tako silite, bom pa tele vzal, in ker ste vi tako da-

režljivi, moram. se vé da, tudi jaz biti. Sprejmite tedaj v znamenje moje hvaležnosti tudi vi od mene darilo, katero me gotovo trikrat toliko stane, kolikor je vaše tele vredno.“ Pri teh besedah podá gospod zavzetemu in prestrašenemu skopuhu — velikansko redkev.

Darilo le pridnega čaka,
Sramota in škoda — bedaka!

19. Zélje.

Neka marljiva mati so imeli na vertu vsakoverstno povertnino. Nekega dné rekó svojej malej hčerki: „Lizika, poglej tukaj na spodnjej strani zeljnega lista ta-le majhna, rumena zernica. To so jajčika, iz katerih ze izvalé škodljive gosenice, ki zélje in ohrovt objédajo. Precej danes popoldne preišči vsak listek in pokončaj jajčika, da bo naše zélje lepo in nepoškodovano ostalo.“

Lizika si misli, da je za to delo še časa dovolj, ter naposled čisto pozabi, kar so jej mati rekli. Mati so nekoliko tednov bolehalí in niso mogli na vert. Ko pa ozdravijo, primejo Liziko za rokó in jo pe-

ljejo k zelju, pa glej! — gosenice so vse zelje obrale takó, da ni bilo drugega videti nego steblica in golo rebrovje objedenih listov. Prestrašena in osramoténa deklica se razjoka nad svojo nemarnostjo. Mati pa rekó: „Stori, kar se danes lahko stori, koj danes, in nikoli ne odlašaj na jutri.“

„Še važnejši,“ pristavijo mati, „je pa nauk, ki stoji zapisan na objedenih listih. Zapomni si ga:

Huda navada se lahko premaga,
Če se poboljšanje le ne odlaga.“

20. Velika zélnata glava.

Jože in Filip, dva rokodelska fanta, sta šla memo nekega verta, v katerem je bilo vse polno lepega zélja.

„Le poglej,“ pravi Jože, „kako velike zélnate glave so tam na vertu!“

Filip, ki se je rad hvalil in bahal, se zélnatim glavam ni prav nič čudil. „Na svojem potovanji po svetu,“ reče, „sem videl enkrat zélnato glavo, ki je bila tako velika kakor naša župnija (farovž).“

Jože, ki je bil kotlar, odgovori nató: „Tetešentaj! to je pa bila res velikanska glava. I nù, vse je mogoče. Jaz sem pa enkrat izdelával kotel, ki je bil tako velik kakor naša cerkev.“

„Za božjo voljo! čimu je neki bil tak kotel?“ vpraša Filip.

Jože reče: „Hotli so menda tisto zélnato glavo v njem kuhati, katero si ti videl.“

Filipa je bilo sram in reče: „Zdaj še le umejem tvoje besede. Ti sicer govoriš zmiraj resnico, a zdaj si hotel mojo laž narediti smešno. Prav je, da si tako naredil, kajti

Kdor sam'ga sebe z lažjó hvali,
Ljudjé se bodo mu smejali.“

21. Žitno klasovje.

Neki kmet je šel s svojim sinom Tončekom na polje, da vidi, ako bode žito kmalu dozorelo.

„Oče, kako je to,“ vpraša Tonček, „da se nekatero klasovje tako nizko k zemlji pripogiba, a nekatero se pa tako lepo po koncu derží? Jaz mislim,

da klasovje, ki se doli derži, ni dobro; uno pa, ki se kviško dviga, je gotovo izverstno?“

Oče odtergajo dva klasa in rekó: „Vidiš, ta klas, ki je bil pripognjen, je poln lepega zernja; ta pa, ki se je deržal kviško, je prazen in za nič.“

Čez druge kdor se povzdiguje,
Prazno glavo oznanuje.

22. Grah.

Neki popotni igrač je prosil kneza, naj bi mu dovolil, da pokaže nekatere svoje umetnosti, kakoršne še nihče ni vidil. Ko knez v njegovo prošnjo privoli, stopi igrač s polno skledico mehkega graha v sobo. Od daleč si je dal deržati šivanko, v katero je metal grah s tako gotovostjo, da se je vsako zerno nasadilo na šivankino bodljiko.

Knez reče igraču: „Zarés je to velika spretnost, za katero ste veliko časa in veliko truda potrebovali. Zato vas hočem obdariti.“ Pri teh besedah zašepeta nekaj svojemu slugi na uhó, kateri odide in kmalu zopet s težko napolnjeno vrečo v sobo

stopi. Igraču se je sercé veselja smejalo, mislé si, da je vreča berž ko ne z zlatom napolnjena.

Ko pa knez zapové, da se vreča odveže, ni bilo nič drugega nego — grah. Knez reče igraču: „Ker vaša umetnost nima za človeštvo nikakoršne koristi, pa .vam zavoljo tega ljudjé gotovo vaš trud slabo plačujejo, sprejmite ta grah tukaj, katerega vam bi znabiti zmanjkati utegnilo.“

Kar koristi ne donáša,
Nihče naj po tem ne vpraša.

23. Njiva.

Mihova bajta je stala na kraji, ki je bil ves s ternjem in leščevjem zaraščen. Nekega vročega dné, ravno o žetvi, ležal je Miha v senci pod lesko. Kmet s polnim vozom snopja gre memo njega. Nevošljivo se ozré Miha na kmetov voz in mu komaj odgovori na njegovo pozdravljenje.

Kmet se vstavi in reče Mihu: „Ako bi ti hotel te svoje puste zemlje vsaki dan le toliko obdelati, kolikor je pokriješ s svojim lenim životom, lahko bi vsako leto več žita našel, nego ga vidiš tukaj na mojem vozu.“

Mihu je ta svèt všeč. Izruje in potrebi kopinje in leskovino, pa obdela pusto zemljo. Tako si je napravil njivo, katera ga ni krajcarja stala, a vendar je njega in njegove pošteno redila.

Tam, kjer glad morí lenuha,
Najde pridni dosti kruha.

24. Vinograd.

Neki oče rečejo na smertnej postelji svojim trem sinovom: „Ljubi otroci! Nimam vam drugega zapustiti, nego to našo bajto in vinograd zraven nje. V vinogradu pa je zakopan zaklad; le pridno kopljíte, pa ga bote našli gotovo.“

Po očetovej smerti prekopljejo sinovi ves vinograd z največo pridnostjo, pa ne najdejo niti zlatà niti srebrà. Zató pa je vinograd, ker je bil dobro prekopán, prinesel toliko grozdja, da sinovi niso vedeli kam ž njim in so skupili za grozdje in vino veliko novcev.

Zdaj so se še le sinovom oči odperle, kaj so oče mislili, ko so govorili od zaklada v vinogradu,

in zapisali so si z velikimi pismeni na vrata od vinograda:

„Le delaven in priden bod',
Zakladov našel boš povsod.“

25. Strupene gobe.

Mati so poslali malo Katarinko v gozd, da bi nabrala gob, ker so je oče posebno radi jedli. „Mati!“ zakliče deklica, ko nazaj pride, „danes sem pač lepih nabrala.“ „Le pogledjte je,“ reče Katarinka in odkrije canjico, „kako so lepo rudeče in belopikaste, kakor bi je kdo z mlekom pokropil. Našla sem bila tudi unih gerdih rujavih, kakoršnih ste bili vi uni-krat prinesli, pa nisem marala za njé in sem je pustila.“

„O ti neumno, nespametno dete!“ rečejo prestrašena mati. „Te gobe, čeravno se tebi dopadejo, so strupene mušnice; kdor bi je jedel, bi umerl. A une rujave in gerde, ki si je pustila, so najboljše. akoravno se tebi dobre ne zdé.“

„Taka, ljubo moje dete, se pri mnogo drugih rečéh na svetu godí. Najdejo se skrivne čednosti in tihe lastnosti, na katere malokdo porajta, pa tudi

bliščeče in sijanje slabosti, katere bedaki hvalijo in občudujejo. Tako nas tudi greh skuša z bliščecho svojo lepoto in omamno sladkostjo zapeljati.“

Varuj greha se mladost,
Strup njegova je sladkost.

26. Želod in buča.

Kmetič je ležal v senci pod košatim hrastom in je premišljeval búčevino, ki je zraven njega rastla ob plotu. Kar začne z glavo odkimovati, rekoč: „Aj, aj! to mi vendar ne gré v glavo, da una slaba in majhna búčevina rodi tako velik in težek sad, a ta močen in visoki hrast pa tako malovreden sadek. Ko bi bil jaz svet ustvaril, bil bi to gotovo drugače naredil. Hrast bi moral roditi velike in po centu težke buče, a búčevina same drobne želodke. To bi bila krasota in veselje pogledati!“

Komaj da je to izrekel, potegne veter in odterga želod iz hrasta. Pade mu ravno na nos ter ga tako čverkne, da se mu mahoma kri pcedí. „Joj si ga meni!“ zavpije prestrašeni kmetič, „zdaj

sem pa prav gorko po nosu dobil za svojo veliko modrost. Ako bi bil ta želod buča, gotovo bi mi bila glavo razbila.“

Vse modro stori,
Kar Bog naredi.

27. Hrast.

Nekdaj v starodavnej dobi sta prišla dva mladenča, Pavel in Marka, pred sodnijo.

Pavel reče sodniku: „Ko sem šel pred tremi leti na potovanje, dal sem Marku, katerega sem imel za svojega najboljšega prijatelja, drag perstan, da mi ga hrani, dokler nazaj pridem. A zdaj mi ga noče nazaj dati.“

Marka položi roko na srcé in reče: „Svojo pošteno besedo zastavim, da mi o perstanu ni prav nič znanega. Mojemu prijatelju se mora v glavi mešati.“

Sodnik vpraša: „Pavel, ali imaš pričo, da si Marku perstan rés izročil?“

Pavel odgovori: „Druge priče ravno ni bilo nego star hrast, pod katerim sem Marku perstan izročil in slovó od njega vzel.“

Marka pa zopet pristavi: „Pripravljen sem priseči, da nitj o hrastu niti o perstanu ničesar ne vém.“

Nató reče sodnik: „Pavel! skoči k unemu hrastu, pod katerem si svojemu tovaršu izročil perstan in prinesi mi eno vejico od njega, da vidim kako-

šen je. A ti Marka boš tako dolgo tukaj počakal, da se Pavel poverne.“

Pavel odide. Čez nekoliko časa pravi sodnik: „I kje je neki Pavel tako dolgo, da ga ni? Marka, odpri okno in poglej, če že gré?“

Marka hitro reče: „Gospod sodnik, tako hitro pač ne more priti, kajti hrast je od tukaj skorej eno uro daleč.“

„O ti brezbožni lažnjivec ti,“ reče sodnik, „ki si na svojo laž pred Bogom, najvišim sodnikom, ki v naša serca vidi, priseči hotel. Ti za perstan ravno tako dobro veš, kakor za hrast.“

Marka je moral Pavlu perstan nazaj dati in verhi tega je bil še eno leto zapert. Ko je šel v ječo, reče mu sodnik: „Nò, v enem letu boš imel dovolj časa, da preišljuješ resnico:

Karkoli zdaj je skrito,
Bo neki dan očito.“

28. Hrast in verba.

Nekega jutra, po zelo viharnej noči, so šli oče s svojim sinom Janezkom na polje, da vidijo, če je nevihta kakošno škodo naredila.

Hitro Janezek zavpije: „Poglejte nò oče tam uni čversti hrast, kako ga je nevihta na zemljo vergla, a una tenka in slaba verba tam pri potoku vendar še zmiraj enako stoji. Jaz mislim, da bi nevihta bila lože verbo na tla potisnila, nego pa tako čverst hrast, kakoršen je bil ta.“

„Ljubi moj otrok,“ rekó oče, „hrast se je moral vlomiti, ker se ni upogibati mogel; a una verba tam, ki je še mlada in šibka, se je nevihti ugibala, pa se jej nič žalega ni zgodilo.“

Upor in ošabnost dost' zléga stori,
Le tisti je srečen, kdor rad popusti.

29. Mejnik.

Verban je stanoval v čednej hiši v sredi med zelenimi verti in lepim rodovitnim drevjem. Sosedov travnik je bil precej zraven njegovega zemljišča. Ta svoj prostor hoče brezvestni Verban raztegniti in premakne mejnik precej daleč v sosedov travnik.

Drugi dan zleze Verban po lestvici na črešnjo, da bi si črešenj natergal. Komaj je bil v verhu,

poderčne mu lestvica, on pade doli ravno na mejni kamen in si zlomi vrat. Ko bi Verban ne bil premaknil mejnika, bil bi daleč od njega padel, in bi se ne bil na mehkej travi tako hudo poškodoval.

Hudobnež s pregreho si zanjko nastavi,
Ki prej al' pozneje ga hudo zadavi.

30. Kanarček.

Jerica je večkrat prosila mater, da bi jej kupili kanarčka. Mati jej rekó: „Bom že vidila, ako boš zmiraj lepo pokorna in pridna; posebno pa, ako vprihodnje ne boš več tako zvédava in ne boš povsod svojega nosá vtikala in vsega vedeti hotla, kar ni za-tè.“

Jerica to obljubi. Nekega dné pride ravno iz šole domú. Mati jo pokličejo k sebi in rekó: „Zdaj grem malo od doma, pa bom kmalu zopet nazaj prišla. Tukaj na mizi je ta-le škatljica; terdo ti zapovem: po nobenej ceni je ne smeš odpreti, še dotakniti se je varuj! Ako me boš ubogala, bom ti veliko veselje naredila, kedar pridem domú.“

Jerica obljubi, da bo ubogala, in mati gredó,

da obišejo bolnega Vilkota, svojega kumčeka. Pa komaj so mati dobro na dvorišči, ima Jerica že škatljico v rokah. „Oj, kako je lahka,“ reče sama pri sebi, „in na pokrovci so majhne luknjice! Kaj neki bi bilo notri? Mati ne bodo nič vedeli, če jo odprem, in drugi me tudi nihče ne vidi.“

To rekši ogleduje škatljico, privzdigne počasi pokrovček, in glej! — lep rumen kanarček zletí iz škatljice ter žvergolí po izbi.

Hitro hoče zdaj Jerica ptička ujeti in ga zopet nazaj v škatljico djati, pa ptiček leta urno od kota do kota, in se ne da ujeti po nobenej ceni. Ko še vsa prepehana in rudeča skače za ptičkom in ga loví, odprejo mati vrata. „Oj ti nepokorni otrok!“ zavpijejo, „ali me si tako ubogala? Glej, ravno tega lepega ptička v škatljici sem bila tebi namenila, pa skusiti sem te poprej hotla, ako me boš ubogala, kakor si mi obljubila. Vidim, da nisi tako storila; zató pa bom ptička dobremu Vilkotu dala, ki je bolj pokoren, pa tudi ni tako zvedljiv, kakor si ti.“

Prislovica že pravi stara:

Zvedljivost ni nikol' brez kvara.

31. Lastovice.

Ko so se v spomladi lastovice iz gorkejih krajev zopet povernile ter si pod streho nekega kmeta svoja stara gnjezda poiskale in veselo žvergoleti začele, reče kmet svojim otrokom: „Ne storite nič žalega tem dobrim ptičkom! Kdor lastovice od svoje hiše podí, temu za lastno srečo še mar ni. Naš sosed je lastovičino gnjezdo pred svojim oknom pokončal in jajčica potolkel, — pa glejte otroci, od tistega časa gré v njegovej hiši vse v nesrečo in rakovo pot.“

Francek vpraša očeta, kako se imajo te besede razumeti. Oče odgovoré: „Sosed je vse dobre, lepe in pobožne návade svojih pradedov opustil in le kake praznje marnje si je še obderžal. Njegovi predniki in starši so te uboge, neškodljive ptičice kaj radi imeli in so jim tudi stregli, a ptičice so je prišle zató vsako jutro k delu budit. Vsa družina je morala zgodaj z žvergolečimi ptički vred vstajati in pridno za delo poprijeti. Sedanji gospodar pa, ki je proti ljudém in živalim terdoserčen, ki dostikrat cele nočí po kerčmah poseda, igra in popiva ter zjutraj rad spí, noče, da bi ga pridni

ptički zgodaj na delo budili. Da ga tedaj lastovice v jutranjem spanji ne budé, razdjal jim je gnjezdo in je pomoril nedolžne ptičice. In takó je ta leni in neprijazni človek z lastovicami vred tudi svojo srečo in blagoslov božji od hiše zapodil.“

Kdor dobre navade in šege opuša,
Ta škodo neumnosti svoje sam skuša.

32. Golobi.

Božidar in Polde, dva vesela dečka, sta si bila soseda. Božidar je bil bogat in je imel nekoliko prav zalih golobov; revni Polde jih je sicer tudi nekaj imel, ki pa niso bili veliko vredni.

Nekega dné odletita dva Božidarova goloba v Poldetov golobnjak in si tam začneta delati gnjezdice. Revni Polde si misli: „Kako bi bil pač srečen, da sta ta goloba moja! Tako sta bela kakor sneg, glavo in rep pa imata čern kakor oglje. Med vsemi Božidarovimi golobi se mi ta dva najbolj dopadeta.“

Hotel ju je prideržati in zapreti. „Toda naka!“ misli si, „to bi bil greh. Skušnjava se mora pre-

magati.“ Zapré golobnjak, ujame goloba, ter ju odnese Božidar nazaj.

Božidar je bil zelo vesel, da je njegov sosed tako poštena duša. Ko je dobil prva jajčika od zalih golobov, vzame je, in je natihoma nese v Poldetov golobnjak ter je podloži nekej prostej, sivej golobici namesto njenih v gnjezdo.

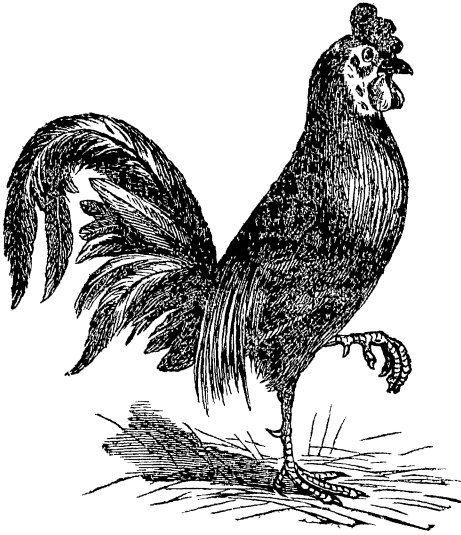
Ko so se iz teh jajčikov mladi zvalili in perje dobili, se Polde zelo zavzame, da so ravno tako lepi, kakor Božidarov najlepši par. Ves vesel teče k Božidaru ter mu veselo novico razodene.

Božidar se nasmeje in mu tudi pové, kako je on podvergel jajčika, da se mu zahvali, ker je bil tako pošten. Konečno pa še pristavi: „Ljubi Polde, le zmiraj bodi tako pošten, kajti

Prava sreča tam cvetè,
Kjer pošteno je sercé.“

33. Petelin.

Neka márljiva gospodinja je zbudila vsako jutro svoji dekli, kakor hitro je petelin zapél. Dekli ste bile zelo jezni na petelina in rečete med seboj:

„Ko bi tega presnetega petelina ne bilo, lahko bi dalj časa spále.“ Nekega dné primete ubogega petelina in ga ubijete. Toda gospodinja, ki je bila zeló stara in se je zmiraj prav zgodaj zbudila, ni vedela zdaj, koliko je na času. Zategadelj je svoji dekli

odsihmal še bolj zgodaj budila nego poprej, včasih celo o polnoči.

Kdor malega ne poterpí,
Še večje zló ga v pést dobi.

34. Jerebičino gnjezdo.

Na nekej njivi blizo gozda najdetá dva dečka jerebičino gnjezdo. Jerebico, ki je ravno na jajcih sedela, paglovca urno ujameta.

„Veš kaj?“ reče stareji, „vzemi ti jajca, a moja bo jerebica. Vsaj so jajca ravno toliko vredna, kakor starka.“ „Nò, če je res taka,“ odgovori mlajši, „daj pa ti meni jerebico, in tvoja naj bodo jajca.“

Začneta se prepirati in nazadnje se spopadeta. Med tem ko drug drugega rujeta, uide starejemu jerebica, a mlajši nehoté pohodi jajca. Zdaj, ko nista obá nič imela, rečeta: „Prav imajo oče, ki so nama večkrat djali:

Boljše je jajce imeti
Kot starko vidit' leteti“

35. Ptice pevke.

Neka prijazna vas je bila obdana od vseh strani z najlepšim sadnim drevjem. Drevesa so v spomladi cvetela in daleč okrog sipala prijetno vonjavo. Po vejah in germovji so se gnjezdili veseli ptički, prepevaje sladke pesmice od jutra do večera. Jeseni pa so bila vsa drevesa polna rudečih jabelk, hrušek, češpelj in sliv.

Bili so pa v tistej vasi nekateri hudobni otroci, ki so začeli preganjati ljube ptičke, razdirati gnjezda in pobirati mladiče. Uboge živalice so bile vse preplašene in so zapustile ta nemiren kraj. Nobene ptičice ni bilo več slišati niti po vertéh, niti v celej bližnji okolici. Vse je postalo tiho in žalostno. Namesto ljubih ptičkov pa so prišle škodljive gosence in drugi požrešni merčesi, ki so požerli cvetje in perje. Drevesa so stala gola, kakor po zimi; a hudobni otroci, ki so poprej vsako leto obilno dobivali sladkega sadja, so zdaj žalostno postopali okrog praznega drevja in niso imeli kaj v usta djati. Dobri ptički, ki so je pregnali hudobni otroci, so

poprej po drevesih pobirali škodljivi merčes, da je drevje lepo rastle, cvetelo in obrodovalo.

Če ptičke preganjaš in gnjezda razdeneš,
Tud petje in sadje od sebe preženeš.

36. Sternadi.

Dva otroka iz vasí sta šla o hudem zimskem času v bližnji mlin in sta nesla vsak vrečico žita na glavi. Ko sta šla mimo mlinarjevega verta, zapazita nekoliko lačnih sternadov, ki so sedeli na germovji, z ivjem posutim. Malej Bertici so se smilile uboge živalice. Razveže vrečico in jim verže pest žita.

Njen brat Robert jo jame kregati in jej reče: „Le čakaj dobroserčna neumnica! V tvojej vrečici bo gotovo manj moke, pa te bojo starši kaznovali!“

Berta se prestraši in reče: „Vsaj bi res ne bila smela tega storiti. Nò, morebiti da mi bojo starši vendar odpustili mojo dobroserčnost, a Bog nas lahko tudi drugače za to blagoslovi.“

Ko sta otroka zopet v mlin prišla po moko, glej! — v vrečici dobroserčne Bertike je bilo še enkrat toliko moke kakor v Robertovej. Robert se

začudi, a Berta je hotla že verjeti, da je to kak poseben čudež.

Dobri mlinar pa, ki je njuni razgovor poslušal takrat pri germu, reče Berti: „Tvoja dobroserčnost proti lačnim ptičicam se mi je tako dopadla, da sem ti dvakrat toliko moke nameril. Pa čeravno sem jaz moko v tvojo vrečico djal, vendar je to blagoslov božji, s katerim Bog tvoje dobro sercé plačuje.“

Kdor je dobrega sercá,
Bog mu blagoslov svoj dá.

37. Senica.

„Vidiš jo lepo senico tam na jablani,“ reče Lovre svojej sestri Marici. „To bom jaz kmalu imel!“ Urno spleza na drevo, nastavi tičnico, gre zopet doli in se skrije s svojo sestro za germovje, od koder gleda na senico.

Senica gré kmalu v tičnico in se ujame. Lovre je bil v trenutku zopet na jablani. Ko je pa hotel senico vzeti iz tičnice, nagne se in pade s tičnico vred z drevesa. Senica uide, a Lovre si na odlomljeni veji roko do kervavega rani.

Marica reče: „Oj moj ubogi bratec! kako ti strašno kri teče. Zdaj vendar več ne boš plezal po drevesih za senico; drugače bi si še lahko zlomil roko ali nogo.“

„Nič ne dé,“ reče Lovre smeja se, „zato vendar še ne odjenjam. Toda moj trud bi bil zdaj zastonj, kajti senica ne bo šla več v tičnico, v katero se je bila že enkrat ujela.“

„Če je res takó,“ reče Marica, potem je senica veliko modrejša, nego si ti. Ona ne gré več tje, kjer jej nevarnost protí. Ti pa, ki si ravnokar padel in se prav dobro udaril, ter si komaj ušel zna-

biti še večjej nesreči, ne maraš nič in si zopet upaš iti v novo nevarnost.“

Kdor male nesreče se nič ne boji,
Ga večja nesreča prav kmalu dobí.

38. Škvorec.

Stari ptičar Matevž je imel škvorca, ki je znal nekatere besede prav različno izgovarjati. Če je na priliko

Matevž rekel:
„Škvorec, kje si?“
vselej je prav gladko in glasno odgovoril:
„Tukaj sem!“

Sosedov Tonče je imel s tem ptičem posebno veselje; zato pa je starega Matevža rad in pogostoma obiskoval. Ko pride Tonče nekega dne zopet k ptičarju, ravno ga ni bilo domá. Tonče željno pogleduje lepega škvorca, ki je po hiši sim

ter tje prijazno skakljaj. „Ko bi ta ptič moj bil,“ pravi sam pri sebi, „to bi bilo kaj prijetno!“ Urno stopi za krotkim škvorecem. ujame ga in potlači v mavho. Zdaj jo misli tiho pobrati in odnesti lepega ptiča.

Ali v istem trenutku stopi Matevž v hišo. Da bi mlademu dečku napravil veselje, zakliče po starej navadi: „Škvorec! kje si?“ In škvorec v dečkovej mavhi prav krepko odgovori: „Tukaj sem!“

Naj stvar bo še tak' skrita,
Ljudém bo kdaj odkrita

39. Kukovica.

Nekega lepega jutra, meseca maja, sta šla Marko in Peter v gozd; tù zaslišita pervikrat veselo kukovico.

„Čuj! to meni srečo pomeni,“ pravi babjeverni Marko, „zdaj se nadejam skorej poln žep denarjev imeti.“

„Zakaj pa ravno tebi?“ vpraša Peter, ki je bil ravno tako neumen. „Jaz vendar ne umejem, zakaj bi tebe kukovica rajše imela nego mene. Vsaj sem

jaz še zmiraj boljši bil nego ti; tedaj tudi pravim, da kukovica gotovo meni poje srečo.“

Namesto da bi se neumneža krasnega jutra veselila, začneta se prepirati, nazadnje celo pretepati, in obá prideta kervava in jezna domú.

Pri zdravniku se dečka zopet sestaneta. Ko jima zdravnik rane obvezuje, pripovedujeta mu celo dogodbo, ter ga vprašata, kateremu izmed nju je kukovica srečo oznanovala.

Zdravnik se nasmeje in reče: „Pač sta neumna! Kukovica ni nobenemu izmed vaju sreče pela, am-

pak le meni; kajti vi sta si glave razbila, jaz sem si pa denarjev zaslužil.“

Kedar jeza v dveh kipí,
Se le tretji veseli.

40. Krava.

Vdova Marta je s svojima dvema hčerkama dosti revno živela. Kar si je v tednu težko zaslužila, vse to je tudi za živež potrošila. K temu se je pa še nekega dné edina krava zgubila, in to je vse tri neizrečeno žalostilo. „Oh!“ so vzdihovale, „ko bi nam Bog le kravico zopet nazaj dal, kajti nam je rés nemogoče, da bi si drugo kupile.“

„Le verno svoje dolžnosti spolnajte,“ tolaži je sosed, „pa bo že Bog pomagal.“

„I kaj nam je vendar storiti?“ vpraša Marta. Sosed reče: „Najpred morate še bolj pridno delati, da bode vaš dohodek večji. Vsaj ste tri in znate prav dobro presti, šivati in vezljati. Vsaki dan delajte po eno ali dve uri več, pa si bo vsaka gotovo nekoliko več krajcarjev prislužila, nego doslej.“

Nadalje bodite tudi varčniše. Vsako jutro pijete kavo, pa čeravno malo sladkorja in kave potrebuje, vendar ta reč preveč veljá. Mesto kave vzemite juho, ki je tudi dobra, pa si bote kmalu nekoliko krajcarjev prihranile. Poslušajte me in spoznate, kar sem vam rekla, in kmalu bote toliko novcev imele, da si prav lepo kravo kupite.“

Marta je rada ubogala svojo sosedo, pa njene hčere tudi. Čez leto in dan so si še enkrat toliko novcev prihranile, kolikor je kravica veljala. Pri tem so se pa tudi za zmiraj varčnosti privadile in godilo se jim je veliko boljše nego poprej. Dobra sosedica jim enkrat pozneje reče: „Glejte, da sem imela vendar prav, ko sem vam pridnost in varčnost priporočala. Zmiraj ostane prava resnica:

Kdor se dela ne bojí
Novcev dost' si pridobí.“

41. Kravji zvonec.

1.

Frice, kmečki deček, je pasel krave v gozdu. Vsaka krava je imela zvonec, a najlepša krava je imela najlepši zvonec.

Nekega dné pride po gozdu tujec in reče: „To je res lep zvonec; koliko neki veljá?“

„En goldinar!“ odgovori hitro Frice. „Ali ne več?“ vpraša tujec, „jaz ti dam koj dva za-nj.“

Frice odveže zvonec in ga z veseljem dá tujcu, a dva goldinarja spravi naglo v žep.

Ker pa krava ni imela zvonca, je Frice v goščavi ni mogel več slišati, pa tudi ni vedel, kje da je. Krava se zgubi od ostalih krav, a tujec, ki se je bil skrtil za neki germ, jo prime za rogove ter jo skrivno odpelje.

Revni Frice še le zdaj spozna, da ga je tujec ogoljufal.

Kdor ti veliko ponuja blagá,
Večkrat tak človek rad ogolj'fá.

2.

Frice pride ves objokan domú in pripoveduje celo dogodbo. „Oh! nikoli bi si ne bil tega mislil,“ da mi je tat le zavoljo tega zvonca tako drago plačal, da mi kravo lože odpelje.“

Oče rekó: „Kakor je tebe tat goljufal, ravno tako nas goljufa tudi pregreha. V začetku se nam res kaže dobiček, a naposled je vselej velika zguba.“

Ako jej pokažemo le perst, zgrabi nas ona za celo roko. Zapomni si torej izrek:

„Grehu le nikar verjeti,
Ki ti srečo more vzeti.“

3.

Nato rekó mati! „Ljubi moj Frice, ali ne veš, čimu je ta stara navada, da se kravam zvonci obešajo?“

„Oh,“ vzdihne Frice, „denar me je vsega zape-
ljal. Mislil sem si: Tako si najlože goldinar za-
služiš; pa zvonec tudi ni tako zeló potrebna stvar
in krava zavoljo zvonca gotovo več mleka ne dá.
Še le, ko je tat kravo odpeljal, padlo mi je v glavo,
zakaj so zvonci.“

„Taka se godi vsem lehkomiselnim in strast-
nim ljudém,“ rečejo mati. „Oni namreč marsikatero
staro navado zaveržejo, mislé si, da je nekoristna
in nepotrebna, naposled je pa škoda izučí, da spo-
znajo, kako je bila koristna in potrebna.“

Kdor dobre navade in šege opuša,
Ta škodo neumnosti svoje sam skuša.

42. Ovce.

Neki star, umen in pošten ovčar je imel več sinov in hčer, ki so hotli enkrat na semenj iti k plesu. Oče jim rekó: „Ples ni za vas. Jaz sem vas doslej zmiraj varoval, da bi se ne pohujšali, a ples bi vas lahko pohujšal.“ Otroci pa zavernejo: „Vsaj tudi drugi ljudje plešejo.“

Oče jim odgovoré: „Rés je, da drugi plešejo, pa si tudi zdravje, življenje, čast in nedolžnost poskodujejo. Mar hočete vi take posnemati? Vsaj vendar ne bote kakor ovce, katere, če ena pade v jamo, vse za njo poskačejo. Pa jim zató tudi pravite neumne živali. Človek, ki greši samo zavoljo tega, ker vidi druge, ni nič modrejši od ovac.“

Pregrehi ne smemo kar nič privoliti,
Če nočemo duše, telesa zgubiti.

43. Kozel.

Gospa Cvetičeva je v lepej hiši nekega mesta stanovala. Nekega jutra reče svojej dekli: „Micka, zdaj grem v cerkev. Kedar boš šla po vodó ali pa

na vert po zelenjavo, vselej zapri vrata. To sem ti že večkrat rekla, pa mislim, da me boš tudi enkrat ubogala. Lehko bi se kdo v sobo privlekel in kako škodo napravil.“

Ko gospá odide, začne Micka sobe pospravljati, potem pa gré k studencu in res že zopet pustí vrata odperta. „Vsaj ni nikjer na celej cesti nobenega človeka,“ misli si in se posmehuje skerblijivosti svoje gospe. Micka tedaj odide k studencu in tam z neko drugo dekle kramljá, — med tem pa kozel do vrat pride, skoči čez stopnice, ter se v gospejno sobo privleče.

V sobi je viselo veliko zerkalo skorej do tal v lepem, zlatem okvirji. Kozel se vidi v zerkalu in misli, da je to kak drug kozel, pa mu se skakaje začne groziti z rogovi. Kozel v zerkalu se vé tudi tako naredí in naenkrat štirinožni gost na prederznega kozla v zerkalu skoči, ter ga tako močno z rogovi sune, da se je zerkalo na tisoč koscev zdrobilo. (Glej podobo spredej.)

Micka s škaфом na glavi ravno do vrat pride, ko zasliši žvenkljanje razbitega stekla v sobi. Ko vidi, kaj se je zgodilo, ne vé od strahù, kaj bi začela. V naglici zgrabi za šibo in udriha po rev-

nemu kozlu, da je bilo joj! — Toda zerkalo vendar ni bilo več celo.

Ko gospa iz cerkve domú pride in razbito zerkalo zagleda, zapodi precej neubogljivo dekle iz hiše ter jej ne dá nobenega krajcarja za njeno postrežbo. Odsihmal ni Micka v svojej novej službi nikoli več odpertih vrat pustila. Pri njej se je tedaj vresničil pregovor, ki pravi:

„Lastna škoda ga zučí,
Komur dopovedat' ni.“

44. Jelen.

Janezek je bil še majhen otrok, ko so mu očeta, gozdnarja v Rakovniku, ubili tatje. Mati so Janezka odgojili, kakor so najbolj znali in mogli, in čez dvajset let je Janezek, izučivši se gozdarstva, nastopil očetovo službo.

Nekega dné gre Janez z drugimi lovci, svojimi tovarši, na lov. Ko vstrelí za nekim jelenom, katerega pa ni mogel zadeti, zasliši se iz germovja žalosten glas: „Joj meni, zadet sem!“ Janez hiti h germovju in zagleda starega človeka, ki se zvija v

svojej kervi. Hitro se vsi okoli umirajočega zberejo. Janez pa pred njega poklekne, objemlje ga in s solzami v očéh za odpuščenje prosi ter zagotavlja, da ga ni vidil.

Umirajoči mu reče: „Nikar me prositi za odpuščenje. Kar doslej nobena živa duša ni vedela, hočem ti odkritoserčno razodeti. Jaz sem namreč tisti gozdni tat, ki je tvojega očeta vstrelil. Ravno pod tem hrastom je pojila njegova kri zemljo, in ti si se zdaj nehoté na ravno tem kraji maščeval za svojega očeta!“

„Bog je pravičen!“ vzdihne še enkrat in — umerje. Groza spreleti vse nazoče in eden izmed njih reče:

„Hudodelnik se ne skrije,
Roka božja ga ubije.“

45. V o l k.

Jakob, gerd lažnjivec, je pasel blizo velikega gozda ovce. Nekega dné si zmisli malopridno šalo in začne na ves glas upiti: „Volk gré! volk gré!“

Na njegovo upitje prihité ljudje iz bližnje vasi

s kôli, vilami in sekirami volka ubijat. Ker pa ne najdejo volka, povernejo se domu; a Jakob se jim na skrivnem prav debelo v pest smeje.

Drugi dan Jakob zopet na vse gerlo kričí: „Volk! volk!“ Ljudjé zopet pridejo, pa ne več v tolikem številu, kakor poprejšni dan. Nò videvši, da ni od volka ni duha ni sluha, razidejo se nejevoljni domú, a Jakob se jim smeje in se od veselja po kolenih tolče.

Tretji dan pa volk zares pride. Jakob se na vso moč dere: „Joj, pomagajte, volk! volk!“ Pa zdaj ni bilo živega človeka, da bi mu pomagal.

Volk plane med čredo, podavi mnogo ovac in med njimi tudi najlepše jagnje, katero je Jakob najrajše imel.

Kdor se enkrat v laži vjame,
Temu se več ne verjame.

46. Opica.

Neki bogat skópec, ki ni revežem nikoli ničesar dal, imel je opico v zabavo, katero je mislil veliko dražje prodati, nego jo je kupil.

Nekega dné odide terdoserčnež iz doma. Opica pride do skrinje, ki je bila polna denarjev, ter začne polne pesti srebra in zlatá lučati skozi okno na ulice.

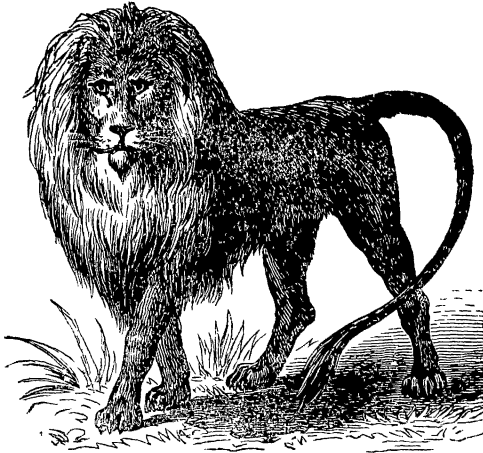
Kmalu je bilo ljudí na kupe pod oknom, ki so se za denarje ruvali in topli, pa ga tudi marljivo pobirali, kolikor so le mogli.

Ko je skrinja že skoraj prazna bila, pride skópec domú in vidi, kaj se je zgodilo. „Oj, ti gerda in neumna žival!“ zavpije, ter že od daleč s pestjó žuga neporednej opici.

Sosed pa reče skopemu bogatinu: „Nikar se ne huduj! Neumno je sicer denarje skozi okno lučati, pa tudi nič pametnejše ni, kdor je v skrinji zaperte derži, ter se ž njimi ne okoristi.“

Blagor človeku, ki denarjev imá,
Pa sebi koristi in ubogim rad dá.

47. L e v.

Neki suženj, ki je svojemu gospodarju pobegnil, je bil vjet in na smert obsojen. Pripeljali so ga na velik terg, ki je bil z visokim zidom obdan, in strašnega leva so spustili na-nj, da ga razterga. Tisoč in tisoč ljudi je gledalo ta žalostni prizor.

Lev plane ves razdražen na ubogega sužnja, ali ko do njega pride, se naglo — ustavi, z repom migljá in poln veselja okoli njega skače ter mu

roke liže. Ljudjé, se ve da, so se zeló zavzeli in vprašali sužnja, kako je vendar to, da mu je lev tako prijazen.

Suženj pripoveduje: „Ko sem svojemu gospodarju pobegnil, sem se v nekem gozdu skrtil v veliko špiljo (luknjo). K meni pride ta lev, zviija se in tuli in mi pokaže tern v svojej nogi. Jaz mu tern izderem, in odsihmal mi je lev prinesel vsaki dan divjačine, in prav zadovoljno sva v špilji živela. Pri zadnjem lovu sva bila ločena in vjeta obá, — a dobra zvér se zdaj raduje, da me je zopet našla.“

Ta povest o hvaležnosti dobročutne živali gane ljudstvo in z enim glasom zavpije vse: „Dobri človek naj živí in hvaležna žival tudi!“ Sužnja zdaj oprosté in ga bogato obdarijo. Lev je pa svojega dobrotnika odsihmal kakor zvest pes neprenehoma spremljeval in ni nikomur nič žalega storil.

Clo divje zverí more hvaležnost vkrotiti,
Ne pusti se človek od žival' sramotiti!

48. Štrigalica.

Tine je imel to gerdo navado, da je rad ušesa nastavljal. Oče so ga večkrat svarili, ali vse za-
stonj. Nekega večera pride človek iz mesta k očetu
na vert in jim reče, da bi rad ž njimi na samem
nekaj govoril. Oče ga peljejo v utico in zapró vrata.

Hitro skoči Tine in nastavi ušesa na luknjico,
ki je bila v vratih. Ali naenkrat mu je čudno
bilo v desnem ušesu. Zdelo se mu je, kakor da mu
nekaj leze in grebe po ušesu, in kmalu je strašne
bolečine občutil. Začel je upiti in razsajati, da je
bilo groza.

Oče pridejo ves prestrašen z meščanom iz ute.
Hitro pošljejo po zdravnika, ki je nekaj vlival v
Tinetovo uhó. iz katerega je čez nekaj časa velika
štrigalica prilezla, katera je iz luknjice na vratih
prišla v Tinetovo uhó.

„To je kazen za tvoje prisluševanje,“ rekó oče.
„Ta dogodba naj ti bo v prihodnje v svarilo! Prislu-
ševalcem so že večkrat še večje štrigalice zlezele ne
le v ušesa, ampak tudi v glavo in sercé. In te
štrigalice so bile napčno razumenje, prepír, sovra-

štvo in neprijateljstvo. To návado moraš opustiti, ako hočeš biti dober in pošten človek.“

Kdor rad ljudi opravlja,
Povsod uhó nastavlja.

49. Zadovoljnost.

O času velike dragine je neki zelo bogat človek poklical vse ubožne otroke iz vasí k sebi v hišo in jim reče: „Glejte otroci! tukaj vam dam poln jerbas kruha. Vsak, kar vas je, naj vzame en hlebček, in tako smete vsak dan priti, dokler nam ljubi Bog zopet boljših časov ne pošlje.“

Otroci se zaženejo na jerbas in se tergajo za kruh, ker vsaki hoče imeti najlepši in največi hlebček. Naposled leté domú in se dobrotniku prav nič ne zahvalijo.

Samo Francika, revno pa čedno oblečena deklica, ki je še zmiraj stala na strani, gre zdaj počasi bližej, vzame najmanjši hlebček, ki je še ostal v jerbasu, poljubi hvaležno dobrotniku rokó in gre sama mirno in spodobno proti domu.

Drugi dan so bili otroci ravno takó robasti in surovi. Uboga Francika je dobila to pot kruhek, ki je bil komaj polovico tako velik, kot drugi kruhi. Domá ga dá bolnej materi, da si ga odrežejo. Pa glej! veliko novih, srebernih dvajsetic se vsuje iz hlebčka.

Mati se prestrašijo in rekó Franciki: „Poberi hitro denar in ga nesi dobrotniku nazaj; gotovo so se tam zmotili in ga v kruh zamesili!“

Francika vzame denar in ga nese nazaj. Toda dobrotljivi mož jej reče: „Ne, ljubo moje dete, nismo se zmotili ne, ampak nalašč sem dal zapeči denar v najmanjši hlebček, da bi tebe, ljubeznjiva deklica, malo poplašal, ker si izmed vseh drugih tako miroljubna in z malim zadovoljna. Ostani le vedno tako dobra in pridna, pa te bo tudi Bog blagoslovil.“

Zadovoljen, miroljuben
In hvaležen bodi;
Med surove in hudobne
Pa nikar ne hodi.

50. Voda in kruh.

O času velike dragine je prišel Pavel, ubog deček, iz planine doli v bližnjo vas in je prosil kruha po hišah premožnih ljudi. Peter, sin premožnih staršev, sedi ravno pred hišo z velikim kosom kruha v roki. „Daj tudi meni enmalo!“ prosi Pavel, „zeló sem lačen.“ Ali Peter je bil terdoserčen in mu merzlo odgovori: „Le pojdi naprej! za tebe nimam kruha.“

Čez leto in dan pride potem Peter na goro iskat neke zgubljene kôze. Dolgo in dolgo se je plazil okrog po skalovji in pečinah. Solnce je strašno pripekalo, in on je žeje že skorej obnemagal, pa nikjer ni mogel dobiti studenca.

Zdaj zagleda v senci pod nekim drevesom sedeti dečka Pavla, ki je ovce pasel in imel poln verč vode zraven sebe. „Daj mi malo piti,“ reče bogati. Peter, „strašno sem žejen.“ Al Pavel mu odgovori: „Le pojdi naprej! za tebe nimam vode.“

Zdaj se spomni Peter, da tudi on enkrat ni hotel grižljeja kruha dati ubogemu Pavlu. Solzé ga oblijó, in prosi Pavla za odpuščenje. Pavel mu podá verč z vodo in reče: „Nisem tako terdoserčen,

da bi ti ne privoščil požirka hladne vode, le nape-
ljati sem te hotel, da bi spoznal svoj pregrešek in
bi skusil, kako hudo je človeku, ako mu kaj manjka.“
Peter se napije in pravi: „Bog ti poverni to kapljo
vode stoterno že tukaj na zemlji in enkrat tam v
nebesih.“

Lačnemu kdor ne pomaga,
V žeji večkrat sam omaga.

51. Mleko.

Ferko, sin bogatih staršev, se je šel nekega
lepega spomladanskega dné sprehajati do neke kmečke
hiše. Ko pride tje, si da prinese skledo mleka, se
vsede pod košato drevo, nadrobi kruha v mleko in
jé, da ga je bilo le veselje gledati.

Miroslav, sin revnih staršev, od lakote in ubo-
štva vès prepaden in bled, je stal ne daleč od njega
ter žalostno gledal v skledo. Rad bi bil tudi on
jedel, pa si ne upa — prositi.

Ferko se je sicer spomnil, da bi lahko revnemu
Miroslavu kaj pustil; ali vendar ni poslušal glasú
svojega serca. Ko je že skorej vse mleko poserkal,

zapazi, da so na dnu sklede neke besede zapisane. Ves zarudi, ko je prebere. Hitro pusti skledo še enkrat napolniti, in si dá velik kos kruha prinesiti. Potem pokliče revnega Miroslava. mu nadrobi kruha v skledo in mu prav prijazno reče, da naj jé.

„Besede,“ pravi Ferko, „ki so v tej skledi zapisane, morali bi si vsi premožni ljudjé v svoje sklede z debelimi čerkami zapisati.“

Bilo je pa v skledi to-le zapisano:

„Kdor za reveže ne vé,
Vreden ni, da se najé.“

52. Ričet.

„Ričet pa je premalo zabeljen,“ djala je zberljiva Metka opoldne pri jedi, „ne bom ga jedla ne!“ in položi žlico na mizo.

„Nò, je že dobro,“ rečejo mati, „zdaj ti ne utegnem drugega kuhati, pa za večerjo ti bom boljega napravila.“

Popoldne gré Metka z materjo na njivo korun kopat in mora ga rušiti in devati v žaklje, dokler ni solnce za goró.

Ko zopet domu pridete, dajo jej mati obljubljeni večerji. Metka zajme in pravi: „To je rés drug ričet, ta se mi prilega.“ Pojedla ga je polno skledico.

Mati se jej nasmejejo in rekó: „Bil je ravno tisti ričet, ki si ga opoldne pustila; pa zato ti je zdaj boljše dišal, ker si ves popoldne pridno delala.“

Kdor pridno dela, mu jesti diši;
On zdrav ostane in sládko zaspi.

53. Drage dišave.

Nekega kneza je na sprehodu vjela ploha ter hitro stopi v kmečko hišo, da počaka, dokler dež preneha.

Otroci so ravno sedeli za mizo, in pred njimi je stala skleda polna močnika, iz katere so prav tečno zajemali. Bili so pa tudi vsi zdravi in rudeči kakor rože.

„I kako je vendar mogoče,“ vpraša knez mater, „da otroci tako prosto jedilo s takim veseljem gra-

bijo in pri tem vendar tako zdravi in cvetoči izgledajo?“

Mati odgovoré: „To naredé trojrate dišave, katere jim v jedilo dévljem. Najpoprej si morajo otroci kosilo z delom zaslužiti, potem jim pred kosilom ne dam ničesar jesti, da lačni k mizi pridejo, a naposled je še na zadovoljnost privadim s tém, da jim ne dajem nobenih slaščic.“

Zadovoljnost, glad in delo
Bo veljavo zmir imelo.

54. Pisker s sterdjó.

Marjetičina mati so imeli v kuhinji polne roke dela. „Marjetica,“ pravijo, „skoči hitro po eno limono; tukaj-le imaš ključ od jedilne shrambe“

Ko Marjetica v jedilno shrambo pride, jame se željno ozirati, ne bi li kje kaj našla, kar bi polizala. Zdajci zagleda zgorej na polici pisker s sterdjó. Berž se stegne do piskra in vtakne svoj perst va-nj, da bi sterd pokusila.

Pa naenkrat jo nekaj za perst ščipne, in ko kričaje in jokaje perst iz piskra privleče, vidi na

perstu raka viseti, ki jo je čversto s svojimi škarijami za perst deržal.

Mati so namreč, brez da je Marjetica vedela, pred nekaj dnevi sterd iz piskra prodali, ter so, ker je bil pisker ravno prazen, rake va-nj spravili.

Ko so slišali Marjetico vpiti, skočijo naglo v jedilno shrambo in komaj rešijo kervavi perst rakovih škarij.

„Ta majhna kazen,“ pravijo mati, „naj ti bo v svarilo; tvoja oblizljivost ti še znabiti kaj hujšega prinese. Veliko je takih, ki so se v mladosti naučili oblizljivosti (sladkosnednosti), pa so pozneje ves svoj imetek in zdravje zalizali, pri tem pa tudi svojo dušo zaigrali, kar je še najhujše.“

Oblizljiv nikar ne bodi,
Sladkosnedež sam seb' škodi.

55. Biserji.

I.

Nek popotnik se je zgubil v velikej puščavi. Dva dni že ni prav nič jedel niti pil in skorej je lakote in žeje pojemał. Nazadnje pride vendar do

košatega drevesa in bistrega studenca. Na drevesu ni bilo niti najmanjega sadú; pri studencu v travi pa je ležala majhna vrečica. „Hvala Bogu!“ reče popotnik, ko prime vrečico, „znabiti je notri kak grah, ki me bo lakote rešil.“ Al ko vrečico razveže, prestrašeno zavpije: „Moj Bog, to so le bisserji!“

Več je vredno, kar te hrani,
Nego bisserji nabrani

II.

Popotnik bi bil tedaj poleg bisserjev, ki so več tisoč tolarjev vredni bili, lahko lakote poginil. Toda pobožno in zaupljivo je zdihoval k Bogu, — in kmalu zagleda v daljavi Arabca, ki je urno na velblodu proti njemu dirjal. Arabec je namreč bisserje na unem kraji pozabil in je bil neizrečeno vesel, da jih je zopet našel. Ubogi, skorej na pol mertvi popotnik, se mu v serce smili. Hitro mu dá kruha in sladkega sadja, pa ga tudi k sebi na velbloda vzame. „Glej,“ reče Arabec, „kako prečudno in modro ravna Bog. Zame je bila velika nesreča, da sem bisserje zgubil, a zate ravno tolika

sreča. Bog je tako hotel, da sem se jaz na ta kraj zopet nazaj povernil in tebe smerti rešil.“

Zaupaj na Bogá,
Pomoč le on ti dá.

56. Drago kamenje.

Neki zlatár je imel za bogato gospo lep kinč narediti, za katerega mu je prinesla več dragih kamnov.

Njegovemu učencu Jerneju se je zalo kamenje neizrečeno dopadlo, in večkrat jih je z veseljem ogledoval.

Naenkrat zapazi zlatár, da mu dva najlepša kamna manjkata. Na sumu je imel Jerneja ter si misli, da jih nihče drugi ni vzel nego on. Preiskovaje njegovo spavnico je res najde v nekej luknji nad omaro.

Jernej terdí, da on dragih kamnov ni vzel; ali mojster mu ne verjame, ga ostro kaznuje in na-posled še celó od hiše zapodí.

Drugi dan je zginil zopet en drag kamen, katerega zlatár v ravno tistej luknji najde. Zdaj je

začel zlatár marljivo paziti, kdo vendar kamenje odnaša. In kaj najde? Sraka, katero si je Jernej ukrotil in prav po domače odgojil, priletela je na mizo in drago kamenje v luknjo nosila.

Zlatarju je bilo zdaj jako žal, da je nedolžnemu fantu toliko krivico storil. Hitro ga zopet k sebi vzame in odsihmal ni nikoli več kakega človeka preneglo sodil.

Ako druge slabo sodiš,
Sebi in tud' drugim škodiš.

57. Kremenčki.

Florijan, mlad voznik, je žganje zelo rad serkal in nevarno obólel. Zdravnik mu reče: „Ako se ne boš žganja odvadil, moraš umreti; kajti žganje je strup za mlade ljudi.“

Bolnik odgovori: „Tega pa jaz nikakor ne morem, ker sem se žganja že preveč navadil. To-le steklenko tukaj moram vsaki dan izprazniti.“

Zdravnik reče: „Če je taka, bom pa nekaj drugega naredil.“ Drugi dan prinese majhno pisano škatljico, ki je bila polna lepih, okroglih kremenč-

kov in reče: „Vsaki dan verzi en kamenček v svojo steklenko, pa ga pusti, in nobenega ne smeš vèn vzeti, in žganje ti ne bode škodovalo.“

Bolnik je mislil, da mu bojo kamenčki naredili žganje neškodljivo, in rad je storil, kar mu je zdravnik ukazal. Tako je tedaj vsaki dan nekoliko kapljic manj žganja poserkal, brez da bi bil to opazil. Ko je bila steklenka do verha s kamenčki napolnjena se je žganja popolnoma odvadil.

Kdor se napák počasi odvaduje,
Življenje si popravlja in zboljšuje.

58. Vreča s perstjó.

Neki bogatín je vzel revnej vdovi njeno zadnjo njivico, da si svoj vert ž njo povekša. Ko je drugi dan memo njive šel, stopi vdova s prazno vrečo pred njega in ga s solznimi očmi prosi, da bi jej od njene očetove dedovine le toliko persti vzeti dovolil, kolikor bi je v tej vreči stati moglo. Bogatin reče: „To neumno prošnjo vam rad spolnim.“

Vdova nasiplje persti v vrečo in reče: „Zdaj imam pa še drugo prošnjo: „Bodite tako dobri in pomagajte mi to vrečo djati na ramo!“

Bogatin tega ni hotel precej storiti. Ko pa vdova ne jenja prositi, jej vendar hoče pomagati, ali ko vrečo poskuša vzdigniti, zavpije: „Oj to je nemogoče, vreča je pretežka!“

Zdaj reče vdova résno: „Glejte! ako vam je ta vreča persti pretežka, kako vam bo še le težka cela njiva v večnosti pred sodbo!“

Bogatin se ustraši teh besed in revnej vdovi njeno njivo zopet nazaj dá.

Krivično blagó
Težilo te bo!

59. Nagla jeza.

Fridolin, bogaboječ kmet, je imel hlapca silo nagle jeze, ki je v serdu preklinjal, da je bilo grôza. Gospodar ga je svaril, da naj iz ljubezni do Boga tolaži svojo naglo jezo. Hlapec se je pa le izgovarjal, da ne more, ker ga ljudjé in živina preveč dražijo.

Nekega jutra pokaže gospodar hlapcu svetlo križavko in reče: „Poglej jo Matija! Tvoja bo, ako ves dan ne bo slišati hude besede od tebe.“ Vesel mu seže hlapec v roko.

Družina se je pogovorila in ga je še nalašč dražila ta dan, da bi ga pripravila ob lepi denar. Toda hlapec se premaguje tako moško, da ves dan ne zine nobene hude besede.

Zvečer mu da Fridolin križavko in pravi: „Sram te bodi, da iz ljubezni do malovrednega denarja tako moško krotiš svojo jezo, iz ljubezni do Boga je pa ne moreš!“

Hlapec se je poboljšal in je bil pozneje prav pohleven človek.

Človek se lahko zderži,
Če le hoče, vseh reči.

60. Dobro obernjeni denar.

Neki zeló priden mizar si je zaslužil veliko denarjev, pa je bil zadovoljen s prosto hrano in slabo obleko. Sebe in svojo družino je oblačil kakor je bilo prav in ni imel nikakoršnih posebnih stroškov.

„I kam pa vendar denar devljete,“ vpraša ga njegov sosed kolár. Mizar odgovori: „Jaz s svojim zaslužkom izplačujem dolgove, pa denar tudi na obresti posojujem.“ „Kaj še,“ odgovori sosed, „vi se le šalite, vsaj nimate nobenih dolgov, pa tudi za nobeno vašo glavnico (kapital) ne vé m, ki bi bila na obrestih.“

„Pa je vendar takó,“ reče mizar; „le poslušajte, da vam stvar nekoliko razjasnim. Denar, ki so ga moji starši počemši od trenutka mojega življenja za mé izdajali, je dolg, katerega plačati je moja dolžnost; denar pa, ki ga za otroke potrošim, da se kaj koristnega naučé, je glavnica, od katere v svojej starosti obresti pričakujem.“

„Kakor niso moji starši ničesar opustili za moje izobraženje, tako delam tudi jaz s svojimi otroci, in kakor si jaz štejem dobrote svojih staršev za dolg, katerega jim poverniti moram, tako se nadejam, da bodo tudi moji otroci svoj dolg enkrat meni povernili. In tega se tako gotovo nadejam, kakor sije svitlo solnce nad nami.“

Otroci! kar vam stariši dadó
Povernjeno nikdar zadost' ne bo.

61. Mošnja z denarji.

Božidar, sin revnih staršev, je sedel pod drevsom v gozdu in je zdihoval, jokal in glasno molil k Bogu. Neki gospod v zelenej suknji in z zvezdico na persih, ki je ravno v tem gozdu na lovu bil, stopi k dečku in ga vpraša, zakaj se joka?

„Oh,“ vzdihne Božidar, „moja mati so bili dalj časa bolni, pa so me oče poslali v lekarnico, da plačam zdravila, in ravno tukaj nekje sem zgubil mošnjico z denarji.“

Gospod se potihoma nekaj razgovarja s svojim spremljevalcem, potem pa potegne iz žepa majhno mošnjico iz rudeče svile, v katerej je bilo nekoliko cekinov in vpraša: „Morebiti je to-le tvoja mošnjica?“ „O nè,“ odgovori Božidar, „moja je bila majhna, in ni bilo tako lepih denarjev notri.“

„I tak je morebiti ta-le tvoja?“ reče lovec, in potegne majhno usnjato mošnjico iz žepa. „Dà, dà, prav ta je moja,“ zavpije veselo Božidar. Lovec mu jo dá. Gospod pa reče: „Ker si tako pobožno

molil in ker si res pošten deček, ná, tukaj imaš še to mošnjico s cekini.“

Molitev nas reši skerbi,
Poštenje najdaljše terpi.

62. Drag perstan.

Tergovec Kajetan je šel čez morje v Ameriko. Ko si je tam z marljivostjo in varčnostjo veliko premoženje prigospodaril, se čez veliko let zopet nazaj v svoje domovje poverne.

Prišedši na morsko obalo, sliši, da se njegovi rojaki ne daleč odtod pri nekej velikej pojedini razveseljujejo. Hitro hití tje, in v tem svojem velikem veselji se še toliko ne pomudí, da bi se bil, namesto svoje iznošene popotne suknje, v drugo in boljšo oblekel.

Ko stopi v sijajno razsvitljeno dvorano, ga njegovi rojaki niso nič kaj posebno veselo sprejeli; kajti mislili si so, da v zamazanej suknji gotovo tičí uboštvo.

Mlad zamorec, katerega je Kajetan seboj pripeljal, ježno poreče: „To so malopridni ljudjé, ki svojega prijatelja in sorodnika po tako dolgej ločitvi niti prijazno ne pozdravijo.“

„Le počakaj enmalo,“ pravi mu tergovec nati-homa, „kmalu boš vidil vse drugačne obraze.“ Zdaj si natakne na perst prav lep in drag perstan, katerega je pri sebi nosil, in glej! — naenkrat so vsi postali veseli, in vsaki se drenja k svojemu ljubljenu rojaku Kajetanu. Drug za drugim mu podaja rokó, objema ga, poljubuje, in naposled se še prepir vname med njimi, kdo ga bo pod streho vzel in pogostoval.

„Mar ima ta perstan moč, da ljudi tako naglo spreoberne?“ vpraša ves začuden zamorec. „Nič manj nego to,“ zaverne Kajetan, ampak v tem dragem, z dijamanti ozaljšanem perstanu, ki je več tisoč goldinarjev vreden, vidijo ljudjé moje bogastvo, katero jim je čez vse.“

„O zaslepljeni, neumni ljudjé!“ reče zamorec, „tedaj vas ni perstan, ampak le gerda lakomnost očarala. Ali se pač more rumena ruda in svitli

kamen bolj ceniti, nego tako dober in plemenit
človek, kakor je moj gospod?“

Pač je rés, da

Le norci cenijo zlató in srebró

Bolj, nego vso čednost človeško lepó.

63. Zlata tobačnica.

Neki polkovnik pokaže častnikom, ki so pri njem kosili, novo, verlo lepo, zlato tobačnico. Čez nekaj časa potem je hotel nosljati in išče tobačnico po vseh žepih, pa je le ni. Nazadnje vpraša ves osupnjen: „Kje neki je moja tobačnica? Gospodje, pogledjte vsak v svoj žep, znabiti da jo je kdo v pozabljivosti spravil.“ — Častniki hitro vstanejo, vse žepe preobernejo, ali tobačnice ni. Samo poročnik ni hotel vstati in ves zmešan reče: „Jaz svojega žepa ne preobernem, pa zastavim pošteno svojo besedo, da tobačnice nimam.“ Častniki so se kmalu potem z glavo kimaje razšli, in vsak je imel poročnika za tatú.

Druge jutro ga polkovnik k sebi pokliče in mu reče: „Tobačnico sem našel. Moj žep je bil

malo pretergan, pa je zlezla med podvleko. Ali povejte mi vendar, zakaj niste hotli včeraj tudi vi svojega žepa preobrniti, ko so to vsi drugi storili?“

Poročnik reče: „Vam, gospod polkovnik, le vam hočem resnico razodeti. Moji starši so revni. Zató jim dam polovico svojega plačila, a sam ne jém opoldne nič toplega. Ko ste me vi h kosilu povabili, imel sem že svoje kosilo v žepu. — in sram bi me moralo biti, ko bi bil žep preobrnil, in bi bil kos črnega kruha in ena suha klobasa padla iz njega.“

Polkovnik reče ves ganjen: „Vi ste zeló dober sin! Da pa bote svojim staršem lože pomagati mogli, bote odslej vsaki dan pri meni obedovali.“ Kmalu potem povabi zopet vse častnike k slovesnemu kosilu in jim nedolžnost poročnika razodene, kateremu v znamenje svojega posebnega spoštovanja zlato tobačnico podarí.

Kdor starše ljubi in spoštuje,
Bogú, ljudém se prikupuje

64. Skušnjava.

Kilijan, ubog dijak, potuje na šolske počitnice domú in prenoči v nekem mlinu. Gola klop v spodnji sobi mu je bila postelj. O polnoči se probudí in sliši zraven sebe na steni nekaj pikljáti. Ožré se in vidi, da je sreberna urica, ki visi na steni, in jo luna kaj lepo obseva.

Sreberna ura ga je zeló mikala, misli jo pobasati in skoz okno se zmuzniti, ali vést ga opominja: „Ne kradi!“ Želja lepo uro imeti prihaja zmiraj večá; pa Kilijan, da bi se premagal, skoči mahoma iz klopí, splazi se skoz okno in odide.

Ko je bil nekoliko sto korakov daleč, ga sreberna ura vdruči mika in vabi; žal mu je, da je tako lepo uro pustil na steni, in že se je mislil nazaj poverniti. Pa vést ga zopet opominja; Kilijan jo poslušá, premaga skušnjava in serčno maha naprej.

Mesec zatóne za goró in nastala je strašna temà. Kilijan zgreší pot, zabrede v neko močvirje, a napósled vendar dospé do nekega hribca. Truden

se vleže na hribeu in kmalu prav sladko zaspí. V jutru zgodaj ga pa neko čudno krokanje zbudí, in ko očí odpré, spreleti ga strah in groza.

Ležal je pod vislicami, na katerih je visel razbojnik, in cela tropa krokarjev se je pasla na njem. Zdélo se mu je, kakor bi slišal neki notranji glas, ki mu pravi: „Glej ravno taka osoda bi zadela tudi tebe, ako se bi navadil krasti.“ — Kilijan poklekne in Bogu živo obljubi, da se bo tudi vprihodnje vsakej skušnjavi v greh krepko zoperstavljal.

Krôti človek poželjenje,
Da ne prideš v pogubljenje.

65. Vezanka za uro.

Učenke iz neke dekliške šole so bile sklenile, da bojo nekaj svojih izdelkov prodale na korist ubožcev. Neka tergovkinja v mestu, ki je imela veliko štacuno, prevzela je ta posel iz zgolj prijaznosti in človekoljubja.

Francika, jako ponosna učenka, ki se je mislila za najboljšo umétnico v ženskih delih, misli sama

pri sebi: „Zdaj-le bom gotovo lahko resnico zvedela, kako visoko se cení moja umetnost. Moje součenke so mi le nevošljive, pa tudi učiteljica me ne vidi posebno rada. Tergovkinja pa gotovo nič ne vé, čigravo je katero delo, in povedala mi bo resnico.“

Odide v štacuno, pokaže na neko lepo vezanko za uro, katero je njena součenka splela, ter vpraša, koliko veljá? „Ne morem vam je dati izpod 36 krajcarjev,“ odgovorí žena.

„Koliko pa veljá ta-le tukaj?“ vpraša Francika za drugo še lepše delce neke druge svoje součenke. „Ta pa veljá 48 krajcarjev,“ reče žena.

„In ta?“ vpraša Francika pokazavši na svoje lastno pletivo, za katero je mislila, da je najlepše in najdraže. „To vezanko tukaj,“ odgovori tergovkinja, „vam rada dam za nameček, ako uni dve kupite.“

Francika je zarudela od sramote. Gospá to zapazi in reče: „Vidim, da je ta vezanka delo vaših rok, pa mi je zeló žal, da je niste boljše izdelali. Pa vsaj ste gotovo le zato k meni prišli, da bi

zvedeli resnico, katero vam sem jaz odkrito povedala.“

Kdor sam sebe povikšuje,
Prazno slamo omlatuje.
Sebe kdor ne preceni —
Vreden zmír je drugih tri!

66. Ogledalo.

Barbika je bila zelo hude in nagle jeze. Mati so jej večkrat rekli, da je jeza pregrešna, gerda in škodljiva, ter so jo pogostoma krotkosti privajali.

Nekega dné je sedela pri šivalnej mizici, na katerej je bila lepa posoda s cvetlicami. Njen mali brat iznenada posodo prekuene, da pade na tla, in se koj v tisoč koscev razbije. Barbiko po navadi strašna jeza zgrabi. Oči so se jej svetile, žile na čelu so jej natekle, in obraz je bil ves nagerbančen.

Mati zgrabijo hitro zerkalo in jej ga deržé pred obraz. Barbika se sama sebe vstraši. Jeza jo mine in jame se jokati.

„Ali vidiš zdaj,“ rečejo jej mati, „kako je jeza gerda? Ako se je ne odvadiš, boš imela čedalje gerši obraz in nazadnje boš vso lepoto zgubila.“

Barbika si je materine besede vzela k sercu in si je na vso moč prizadjala, da jezo vkrotí. Postala je zeló krotka in pohlevna, a pohlevnost jej je zlepšala njen obraz.

Mati so jej pa še večkrat potem rekli: „Kakor je z jezo in pohlevnostjo, ravno tako je tudi z vsemi drugimi pregrehami in čednostmi.“

Pregreha lice pogerduje,
A čednost ti ga polepšuje.

67. Plašč.

Ob času vojske pride nekoliko vojakov v vas in zahtevajo človeka, da bi jim pot kazal. Nek reven dninar bi bil imel ž njimi iti. Bilo je jako merzlo, sneg je mêdel in veter bril. Prosil je vse ondotne kmetovalce, da bi mu kdo posodil plašč, ali zastonj, — našel ni med njimi usmiljenega sercá. Le nek star, tuj človek, katerega je vojska iz domovine pregnala, ter je zdaj v tem kraju za kovaškega hlapca služil, usmili se človeka in mu posodi svoj plašč.

Vojaki odidejo in glej! pozno zvečer pride v vas mlad in lep častnik v krasnej obleki in z zla-

tim križcem na persih, ter se hitro pusti peljati k starčku, ki je unemu dninarju posodil plašč. Ko starček častnika zagleda, ves osupnjen zavpije: „Moj Bog! to je moj sin Rudolf!“ -- skoči k njemu in ga z obema rokama objame. Rudolf je moral pred nekoliko leti v vojake, pri katerih je zaradi svojih posebnih sposobnosti, svojega poštenja in svoje hrabrosti kmalu postal častnik. O svojem očetu ni ničesar slišal, kateri je poprej bil v nekem priličnem tergu obče spoštovan kovač. Plašč svojega očeta je pa sin koj spoznal, in po razgovoru spremljevalca se je dovolj prepričal, da njegov oče zdaj v tej vasi stanuje.

Oba sta se veselja jokala, pa tudi drugi, ki so okoli stali, bili so živo ganjeni. Rudolf je vso noč ostal pri svojem očetu in se ž njim do ranega jutra razgovarjal. Predno je odšel, mu je še veliko denarjev dal in obljubil, tudi zanaprej za-nj skrbeti.

Ljudje so pa rekli: „Dobro sercé starčkovno je Bog obdaril in mu poslal sina, ki ga bo rešil iz revščine.“

Dobroserčnost lepa stvar,
Ki uživa božji dar.

68. Čevlji.

Revni Vid je kozé pasel. Njegova plača pa je bila také majhna, da si še čevljev ni mogel kupiti. Bil je ves ozebel na nogah, kajti bilo je že pozno v jeseni in vreme mokro in merzlo.

Naenkrat se privleče iz germovja nek človek, ki je že večkrat bil kaznovan zaradi tatvine in reče: „Moje rokodelstvo mi precej veliko nese. Pojdi k meni v službo, pa ti koj dam narediti nove čevlje. Potem ti ne bo več treba tukaj okrog zmerzovati in bosemu okrog tavati.“ Toda Vid mu odgovori: „Rajše hodim bos in pošten ostanem, nego da bi me krivično blago obogatelo. Boljše je vendar, ako si noge z blatom umažem, nego da si roke in dušo z hudobnimi deli očernim.“

Pošteno uboštvo te boljše živi,
Kot tako bogastvo, ki dela skerbi.

69. Žebli za čevlje.

Pridni žebjar Mlakar je ves dan nabijal v svojej kovačnici, da so iskre švigale na vse strani okrog.

Sin njegovega bogatega soseda, gospoda Bregarja, je vsaki dan pohajal okoli kovačnice ter po cele ure zijal v pridnega žebjarja.

„Nò, mladi gospodič,“ reče nekega dne žebjar, „ali ne bi hotli tudi vi kak žebelj skovati; vsaj kdo vé, čimu vam bi bilo enkrat dobro, da znate žeblje kovati!“

Mlademu gospodiču Bregarju, ki je brez dela okrog hodil, se dopade ta ponudba. Smejaje se vstopi k nakovalu in se res kmalu naučí, da zna prav dober žebelj skovati.

Stari gospod Bregar umerje; sina pa vojska ob vse bogastvo pripravi. Ves reven pride kot begunec v neko daljno vas, v katerej je bilo več čevljarjev, ki so veliko lepih novcev za žeblje v mesto znosili, pa jih včasih še celó dobiti niso mogli. V tej okolici se je namreč več tisoč čevljev izdelovalo za vojake.

Mladi Bregar, ki je v tej vasí prav revno živel, se spomni, da on zna prav dobro delati čevljarske žablje. Ponudi se tedaj čevljarjem, da jim bo delal prav dobre žablje, ako mu le pripomorejo kovačnico narediti. Čevljarji mu radi pomagajo, in odsihmal je Bregar dobro in zadovoljno živel.

„Kako je pač dobro,“ je večkrat djal, „če zna človek le žebelj za čevlje narediti. To mi zdaj mnogo več koristi donaša, nego moje nekdanje posestvo, katero ne bi bil dal za sto tisoč goldinarjev.“

Prebrísana glava, pa pridne roké,
So boljši bogastvo, ko zlate goré.

70. Podkev.

Neki oče gredó s svojim sinom Jurčetom čez polje. „Glej,“ rečejo oče med potjó, „tukaj leží košček podkve na cesti; poberi ga in spravi.“ — „Ej!“ reče Jurče, „to ni pač vredno, da bi se človek pripogoval.“

Oče ne rečejo nič, poberejo košček podkve in ga vtaknejo v žep. V bližnjej vasí pa ga prodajo kovaču za nekoliko krajcarjev in kupijo za-nje črešenj.

Zopet gresta naprej. Solnce je zelo pripekalo. Na dolgo in široko ni bilo nikjer nobene hiše, nobenega drevesa niti studenca. Jurče že skoraj od žeje onemaguje in že komaj očeta dohaja.

Oče izpusté kakor nevedoma eno črešnjo na tlà. Jurče jo berž in bolj pobere, kakor bi bila iz zlatá, in jo pozoblje. Za malo časa izpusté oče zopet eno črešnjo, in Jurče se zopet pripogne in jo pobere. Tako so oče vse črešnje eno po eno do poslednje spuščali na tlà, in Jurče je moral eno po eno do poslednje pobrati. Ko je Jurče tudi poslednjo črešnjo pobral in jo pozobal, obernejo se oče nazaj in nasmehljaje se, mu rekó: „Glej, ko bi se bil za podkev le enkrat pripognil, ne bi se ti bilo treba zavoljo črešenj tolikokrat pripogibovati. Spoznaj tedaj resnico modrega izreka, ki pravi:

„Kdor vrednosti v majhnih rečéh ne cení,
Potrudit' se mora za manjše reči.“

71. Konjski žebelj.

Neki kmet osedla svojega konja, da bi jezdil v mesto. Prijatelj, ki ga na poti sreča, opomni

ga in mu reče: „Tvoj Rižan je pa zgubil en žebelj iz podkve.“ — „Nič ne dé,“ reče kmetič, „na enem žebli ne leži toliko; eden več ali manj, to je pač vse eno.“ Reče in odjezdi.

Ni pa še pol ure preteklo in konj zgubi podkev. „Če bi bil kovač blizo, dal bi konja podkovati,“ misli si kmetič, „pa ker kovača ni, šlo bo nekaj časa tudi s tremi podkovami.“ — Toda ni bilo tako. Konj si na kamenitej cesti omane kopito in jame šépati. Kmalu potem skočita iz gozda dva tolovaja, da bi oropala popotnika. Na šepavem konji jima kmetič ni mogel ulti, in tolovaja mu vzameta konja, vso opravo, sedlo in torbo.

„Nikoli bi si ne bil mislil kaj takega,“ reče kmetič, „da bom zarad enega žeblja zgubil konja in vse svoje popotno blagó.“

Ves pobit in žalosten pride péš domu, in večkrat je ponavljal svojim otrokom resnico pregovora, ki pravi:

„Nemarnost v malih rečéh
Pripravi te v škodo in gréh.“

72. V slogi je moč.

Neki oče so imeli sedem sinov, ki so se večkrat med seboj prepirali in vsled tega tudi svoja dela zanemarjali. Nekateri hudobni ljudje so hotli ta prepir v svojo korist obrniti, da bi sinove po očetovej smerti ob premoženje pripravili.

Zategadelj pokliče nekega dne pošteni starček vseh sedem sinov k sebi, jim pokaže sedem čversto zvezanih paličic in jim reče: „Tistemu izmed vas, kateri prelomi ta snopič paličic, dati hočem precej sto srebernjakov.“

Sinovi drug za drugim napenjajo svoje moči in poskušajo prelomiti terdo povezane paličice, pa zastoj je bilo vse njihovo natezanje. Vsaki reče: „Ljubi oče! to ni nikakor mogoče.“

„Pa vendar ni nič lažjega nego to,“ rečejo oče. Razvežejo snopič in prelomijo vsako palico posebej brez najmanjšega truda. „Se vé,“ rečejo sinovi, „tako je pač lahko, — tako bi je prelomil tudi vsak otrok.“

Oče poprimejo besedo in rekó: „Glejte, ravno tako, kakor s temi palicami tukaj, je tudi z vami, ljubi moji sinovi! Dokler bote složni in čversti med

seboj, kakor ta snopič paličic, dotlej bodete obstali in vas nihče ne bode mogel nadvladati. Ko se pa véz edinstva, ki vas mora spajati, preterga in za-
verže, godilo se vam bode tako, kakor tem palicam, ki tukaj prelomljene po tléh ležé.“

Sloga jači —
Nesloga tlači.

73. Košček palice.

Neki pošten listonós, ki je o zimskem času nesel veliko denarjev v neko vas, je bil napaden, oropan in ubit. Mertvo njegovo telo so našli po-
zueje v snegu, ki je bil okrog in okrog s kervjo oškropljen. Sodnik je šel še tisto noč na kraj umor-
stva, da si pri zažganih baklah ogleda mesto, na katerem je bil pošteni listonós ubit. Ko tje pride, vgléda na tleh majhen košček palice, katerega po-
bere in*skrivaj v svoj žep vtakne.

Ko pride drugo jutro v uradnijo, ves prestra-
šen zapazi, da na palici uradnega sluge, ki je v kotu za vratmi stala, majhen košček manjka, in res se je najdeni košček ravno k tej palici na odkerh-

njeno mesto prilegal. Sodnik koj zapové, da se ubijalec zgrabi, vklene in v ječo verže.

Iz perva je hudobnež terdovratno tajil svoje hudodelstvo, toda oni mali in némi košček lesá je jasno pričal o njegovem zločinstvu. Naposled prebledí in razodene resnico, da je namreč vedel, da uradni listonós mnogo denarjev seboj nese, in želja po denarjih ga je k temu groznemu činu nagnala.

Povezek z denarji ubijalec še odperl ni, ampak ga je skríl v dervarnico med derva, ter še vidil ni denarja, zarad katerega je umoril dobrega in poštenega človeka. Vpričo veliko množico ljudi je moral na vislicah storiti sramotno smert. Sleherni se je čudil, da tako mala stvarca, kakor je košček palice, grozovitno umorstvo odkriti more.

Večkrat strašne hudobije
Kakšna majhna reč odkrije.

74. Stara verv.

Dva beraška dečka, Vid in Lovro, najdeta na cesti staro verv. Oba bi jo rada imela in jela sta se tergati in prepirati, da se je vse prašilo. Vid je

deržal verv za en konec, a Lovro jo je vlekel za drugi; drug drugemu jo je siloma hotel iz rok vzeti. Naenkrat se preterga verv, in oba padeta v blato.

Neki človek, ki je ravno mémo šel, jima reče: „Tako se godí svojeglavnim prepircem! Zarad kake majhne stvari začno upiti in se prepirati, in kaj dobijo naposled? Nič drugega, nego da se osramoté, kakor sta se zdaj vi dva, ki sta padla v blato.“

Boljša kratka sprava je,
Nego dolgo pravdat' se.

75. Suhljád in slama.

Revna vdova se nekega večera s svojima dvema sinovoma iz gozda domú verne, kjer je nabirala suhljád: Mati so nesli na glavi veliko, a dečkov vsaki majhno butarico suhega šibovja, ki je bilo povezano s slamo.

Med potoma srečajo bogatega tergovca iz mesta ter ga prosijo miloščine. Bogatin pa reče vdovi: „Vam pač ni treba beračevati. Dajte mi svoja dva

dečka, pa ju bom naučil iz suhljádi in slame zlató narejati.“

Mati tega niso hoteli verjeti, ali tergovec je zagotóví, da je resnico govoril. Nazadnje privolijo mati v njegovo ponudbo, in tergovec dá enega sina učiti se plesti košarice, a drugega slamnike.

Čez tri leta se sinova poverneta zopet nazaj k svojej ubogej materi ter neutrudljivo delata jerbasa in najlepše slamnike, in vso to blagó oddajeta tergovcu. Nekega dne stopi tergovec v njihovo izbo, jima plača prejeto blagó s samimi cekini ter smeja se reče vdovi: „Jelite da sem imel prav in óstal mož beseda?“

S pošteno in pridno rokó
Se iz slame nareja zlató.

76. Semenj.

Neka bogata gospa na kmetih ni imela otrok, in je želela vzeti kako marljivo in lepovedno deklico iz mesta od svoje žlahte v varstvo in oskerbovanje. Iz tega namena se je podala nekega dne

v mesto. Nò, komaj se je zvedelo, zakaj je prišla, berž je priteklo nekoliko deklic, ki so se jej priporočevale in se hvalile, da so jej v rodu.

Gospa jih je najpred mirno poslušala, potem je pa dala vsakej nekoliko denarja rekoč: „Danes je semenj v mestu, idite in kupite si vsaka kar vam je najbolj všeč; potem pa pridite zopet nazaj k meni, da mi pokažete kar ste si kupile.“

Deklice berž odletijo in se povernejo polne veselja. Skorej vse so prinesle lepih pisanih trakov, svilnatih podvez, bliščeečih bucik, na vervco nabranih biserov, perstanov in drugih enakih lišparij, ter so se hvalile z nakupljenimi lepotijami. Le ena sama, in to je bila revna Francika, ni imela nič od vsega tega, ampak kupila si je molitevno knjižico in nekaj blagá za šivanje.

To se je bogatej gospej zeló dopadlo. Prijela je Franciko za rokó in jej prijazno reče: „To mi je jako všeč, da še tako mlada pa že misliš na Bogá in delo. Tvoje prijateljice denarja niso dobro obrnile; pokazale so, da jim je več za nečimurno lišpanje, nego za pobožnost in delo. Ti boš tedaj od danes moja! Ostani tudi zanaprej dobra in pobožna, pa boš tudi zmiraj pridna; ljubi Bog bo

vedno s teboj, in njegov blagoslov te bode povsod spremljal.“

Kdor rad moli, pridno dela,
Sreča bode mu cvetela.

77. Grad in kôča.

Gospodičina Jelica je prebivala v zalem gradu, in zeló se je ponašala s svojim stanom in bogastvom.

Nekega dne pride k njej Marica, hči revnega zidarja, in jej reče: „Moj oče ležijo na smertnej postelji in vas lepó prosijo, da bi k njemu hotli priti; nekaj važnega vam imajo povedati.“

Gospodičina jej norčevaje odgovorí: „Nò, to more zares kaj posebnega biti, kar bi tako reven človek imel z mano govoriti! Le pojdi, od koder si prišla, jaz nimam v vašej koči nikakoršnega posla.“

Malo pozneje pride Marica zopet in reče skorej brez sape: „Ljuba gospodičina, pojdite hitro k mojemu očetu. Vaša rajnka mati je pustila o času vojske veliko srebrá in zlatá zazidati in je mojemu

očetu naročila, da tega živej duši ne povedó, nego le vam, ko bodete dvajset let stari. A zdaj so moj oče že blizu smerti, ne morejo dalje čakati, zató vas k sebi kličejo.“

Jelica hitro skoči in teče, kolikor je le mogla, k Maričinemu očetu. Ali ko v kočó stopi, bil je že mertev dobri in pošteni človek.

Od strahú in jeze ni znala kaj začeti: večkrat je pustila zidovje svojega gradú zdaj tù zdaj tam razkopati, pa zastonj, — o zakladu ni bilo nikjer ni duha ni sluha.

Oj kako je zdaj obžalovala, da je s svojo prevzetnostjo tako poštenega človeka še v zadnjih trenutkih njegovega življenja razžalila in sama sebe ob veliko premoženje pripravila! Čeravno je bilo to obžalovanje le zavoljo lastne škode, vendar je Jelica spoznala resnico pregovora :

Prevzetnost in terdo sercé
Seb' in drugim žalost storé.

78. Molijoči otrok.

Revna, zapuščena vdova je imela petero otrok, ki jih je z veliko težavo redila. Nekega jutra jim reče: „Ljubi otročiči! danes vam nimam ničesar dati za zajterk. Nimam ne kruha, ne moke, še enega borega jajca nimam več pri hiši. Prosite ljubega Bogá, da se vas usmili; on je bogat in mogočen, pa je tudi sam rekel: Prosite me, kedar boste v potrebi in rad vam bodem pomagal.“

Jožek, ki je bil komaj šest let star, odide žalosten in tešč v šolo. Mémo cerkve gredé, vidi, da so vrata odperta. Hitro stopi noter in poklekne pred veliki oltar. Misleč, da ni nikogar v cerkvi, začne glasno moliti: „Ljubi, nebeški Oče, mi otroci nimamo nič jesti! Naša dobra mamica nima ne kruha, ne moke, še enega borega jajca ni več pri hiši. Lepo prosim, pomagaj nam v tej velikej potrebi in daj nam jesti, da ne bomo z materjo vred lakote terpeli. Vsaj si zadosti bogat in mogočen; lahko tedaj pomagaš, kar si nam tudi obljubil, ako te bomo prosili!“

Tako je molil Jožek v svojej otročjej prostosti; potem odide v šolo poln zaupanja na pomoč

božjo. — Ko iz šole domú pride, vgleđa na mizi velik hleb belega kruha, veliko skledo moke in pōln pehar jajec. „Bogú bodi hvala!“ zavpije veselo, „Bog je mojo molitev uslišal. Jelite, draga mamica, to vse vam je angelj skoz okno v hišo prinesel.“

„To ravno ne,“ odvernejo mati, „ali Bog je vendar uslišal tvojo molitev. Ko si ti pred oltarjem molil in mislil, da te nihče ne vidi, klečala je gospa županja v svojej zaslonjeni kłopi. Ti je nisi mogel viditi, al ona je vidila tebe in slišala tvojo glasno molitvico; zató nam je vse to poslala. Ona je bila tedaj tisti angelj, po katerem nam je Bog pomagal v našej velikej sili in potrebi. Otroci, zahvalite se ljubemu Bogú, bodite veseli — in ne pozabite nikoli lepega izreka:

K Bogu kliči v vsakej sili,
On povsod je Oče mili.“

79. Dvornik.

Mlad dvornik, z imenom Davorin, je bil v prednjej kraljevskej sobi na ponočnej straži. Kralj to noč ni mogel spati, pozvoní in reče čuvaju, da mu prinese kako knjigo.

Ali Davorin je terdo zaspal in ni slišal zvoniti. Kralj pozvoní večkrat in močnejše, pa vse zastonj. Naposled vstane in gre sam iz svoje spavnice v prednjo sobo.

Dvornik je sedel za mizo in čversto spal; zraven njega je gorela sveča, in pred njim je ležal list, kateri še ni bil doveršen.

Kralj vzame list in ga bere: „Ljuba mati! Necoj je že tretja noč, odkar sem namesto drugih dvorskih čuvajev prevzel stražo. Skorej da ne morem več prestati. Veselí me pa vendar, da sem si zató v nekaj tednih zaslužil deset tolarjev, katere vam tukaj pošljem, da si ž njimi pomagate v svojej potrebi.“

Ta otročja ljubezen se je kralju zeló dopadla.

Koj prinese iz svoje sobe nekoliko zlátov in je dobremu sinu v žep vtakne. Bil je namreč pre-

pričan, da bo Davorin ta dar poslal svojej materi, ter odide zopet v svojo spavnico.

Ko se Davorin prebudi in v svojem žepu zlate denarje najde, vedel je koj, kdo ga je tako bogato obdaroval. — Ko drugo jutro kralj iz svoje sobe pride, pade Davorin na kolena predenj, zahvali se mu za bogato darilo in ga prosi, da bi mu odpustil njegov pregrešek.

Kralj je pohvalil otročjo ljubezen dobrega sina, mu je odslej še več zaupal in ga kmalu še na višo častno službo povzdignil. Davorin je zvesto spolnoval dolžnosti svojega stanú — iz pobožnega spoštovanja do Bogá in verne udanosti do svojega kralja.

Otroška ljubezen naj zmír te navdaja
Za starše, za brate, Bogá in cesarja.

80. Pastir.

Tinče je nekega prijaznega spomladanskega dné pasel ovce v lepej, cvetnej dolini med zelenim hribovjem in je prepeval in skakal od veselja. Kralj ondotne dežele pride po lovsko napravljen v ravno

to okolico lovit zverine. Ko vгляda zalega dečka, ki je ravno opravil klečé svojo jutranjo molitev in potem veselo prepevaje šel za svojo čredo, pokliče ga k sebi in mu reče: „Zakaj si tako vesel, ljubček moj?“

Tinče ne poznavši kralja, odverne mu: „Zakaj ne bi bil vesel in dobre volje? Vsaj se še našemu svetlemu kralju ne godi bolje nego meni!“

„Takó?“ reče kralj, „povej, da slišim, kaj neki imaš tako dobrega.“

Tinče mu odgovori: „Solnce na lepem, modrem nebu sije meni ravno tako ljubeznjivo, kakor našemu kralju; pa tudi gore in doline zelené in cvetó za mene ravno tako lepo, kakor za njega. Svojih zdravih rok ne bi dal za sto tisoč zlatov, ne svojih očí za vse kraljeve gradove. Verhi tega imam vsega dovolj, karkoli želim; kajti nikoli ne želim več, nego potrebujem. Vsaki dan se najém do sita, imam toliko obleke, da sem vselej lahko čist in snažen; za svoj trud in delo pa tudi dobim vsako leto toliko novcev, kolikor mi jih je potrebno. Zdaj pa recite, da ima kralj več nego jaz?“

Dobri kralj se mu nasmeje, dá se mu spoznati in reče: „Prav imaš, blagi deček, pa zdaj tudi lahko rečeš, da ti je sam kralj poterdil resnico. Ostani tudi zanaprej tako dober in veselega sercá!“

Zadovoljnost je največa
Tu na zemlji naša sreča.

81. Piščalka.

Zatožili so ljudjé kraljevega blagajnika pri njegovem kralju, da iz deržavnega zaklada krade, ter ukradene novce in druge dragotine v nekej temnej čumnati z železnimi vrati shranuje.

Kralj odide v blagajnikovo palačo, pusti si pokazati železna vrata, ter zapové, da se mu odpró. Al kako se zavzame, ko noter stopi! Nič drugega ni vidil, nego štiri prazne stene, priprosto mizo in slamnat stol. Na mizi je ležala pastirska piščalka, palica in torba. Skoz okno je bilo viditi pisane travnike in zelene bregove.

Blagajnik pa reče: „V svojej mladosti sem pasesel ovce; a ti, o kralj, si me poklical na svoj dvor. Tukaj v tej čumnati sem zdaj vsaki dan po eno uro, spominjam se z veseljem svojega prejšnega stanú in si pojem pesmice, katere sem nekdej pri svojih ovčicah prepeval stvarniku na čast in slavo. O takrat sem bil na očetovih planjavah, čeravno reven, vendar srečniši, nego zdaj tukaj v kraljevej

palači pri vsem bogastvu, s katerim me je milost mojega kralja obdarila.“

Vesela narava, pobožno sercé
Več sreče ti daje, kot zlate goré.

82. Dobri sin.

Anton je bil učenec, a njegov oče pomočnik pri nekem bogatem trgovcu.

Kmalu so morali oče po trgovskem opravilu čez morje potovati.

Naenkrat počí glas, da so gusarji (morski razbojniki) ladijo vzeli; a kam so prišli Antonov oče, tega ni bilo mogoče zvedeti.

Anton je zvesto in pošteno svoja leta kot učenec izveršil pri trgovcu. Postane trgovski pomočnik, ter si s pridnostjo in varčnostjo pridobí tudi nekaj premoženja.

Naposled se je zvedelo, da so njegov oče na Turškem v sužnosti, ter precej sklene, da je bode rešil. Vse svoje prihranjene novce zbere, prodá vso svojo najboljšo obleko in vse, kar je kaj vrednosti imelo, ter se ponudi za brodarskega hlapca, da le

ceneje na Turško pride. Prišedši k bogatemu Turku, ki je njegovega očeta za sužnja pri sebi imel, ponudi se mu, da hoče svojega očeta odkupiti.

Turek je pa za odškodovanje toliko novcev zahteval, da Anton vsega skupaj še polovico toliko imel ni. „Nò, ker toliko nimam,“ reče Anton Turku, „vzemi mene za sužnja in izpusti očeta. Jaz sem mlad in lahko več delam, nego moj oče, ki imajo že precej let na svojem herbtu.“

Na Turkovo povelje pridejo oče. Ko vgladajo sina, padejo mu okoli vratú in obá se prav ljubeznjivo objemata in milo jokata. Ko pa oče slišijo, da njihov sin želi pri Turku mesto njih za sužnja ostati, se še bolj razjokajo in nikakor v to dovoliti nočejo.

Ves objokan reče sin: „O ljubi oče! nisem le pripravljen, da mesto vas prevzamem verige robstva, ampak za vas tudi svoje življenje rad dam. Vzemite novce, ki sem je prinesel, da vas odkupim, seboj na pot in srečno potujte!“

Ta trenotek Turka tako gane, da reče Antonu: „Ti si pač dober in plemenit sin! Zató pa tudi brez plačila tvojega očeta sužnosti rešim, a tebi dam poverh še toliko novcev, da lahko oba skupaj na

svojo roko tergovino začneta. Kajti ti si se dragi moj Anton, obnašal, kakor se dober sin po božjih zapovedih proti svojemu očetu obnašati mora!“

Dobro déte, kar imá,
Vse za ljube starše dá.

83. Pobožna sestra.

Jakec in Ančika sta bila sama domá. Jakec reče Ančiki: „Pojdi z menoj, bova si kaj dobrega jesti poiskala, da nama bode prav v slast.“

Ančika odgovorí: „Ako me pelješ na tak kraj, kjer naju ne bode nihče vidil, grem s teboj.“

„Greva tedaj v mlečnico,“ reče Jakec, „tam bova dobila polno skledo smetane, katero bova polizala.“

Ančika pravi: „Tam bi naju vidil sosed, ki na dvorišči derva cepi.“

„Nò pa pojdiva v kuhinjo,“ reče Jakec, „v kuhinjskej omari je poln lonec sterdí, kruh si bova pomakala va-njo.“

Ančika odgovori: „Tam naju lahko vidi soseda, ki pri oknu sedi in prede.“

„Pojdiva tedaj doli v klet jabelka jest,“ reče Jakec. „Tam je temà, da se perst pred očmi ne vidi; tam naju gotovo nihče ne boče vidil.“

„O moj ljubi Jakec!“ reče Ančika, „mar ti res misliš, da naju v kleti nihče ne vidi? Ali nič ne veš za ono oko nad nami, katero zidovje prešine in tudi v temi dobro vidi?“

Jakec se prestraši in reče: „Prav imaš, ljuba sestra! Bog naju vidi tudi tam, kjer naju nobeno človeško oko ne vidi. Nikjer tedaj nočeva delati hudega.“

Ančika je bila zeló vesela, da si je Jakec njene besede k sercu vzel; podarila mu je lepo podobico, na katerej je bilo naslikano božje oko in pod njim zapisane te-le besede:

„Bog vse vidi, Bog vse vé,
Greh se delati ne sme.“

84. Zvesti bratje.

O času žetve prideta dva krepka mladenča iz Hervaškega na Kranjsko, kjer je manjkalo delavcev, ter rečeta nekemu kmetu: „Hočeva vam ves čas

pomagati žito žeti, ako nama dasta živež in še vsakemu deset goldinarjev plačila.“

„Deset goldinarjev vsakemu je preveč,“ odgovori kmet, „obema deset bi bilo dosti.“ „Naka“ — zaverneta mladenčca — „mi dva želiva ravno deset goldinarjev vsaki, kajti drugače nama ni pomagano. Ako nama toliko nočete dati, bova se pa kam drugam ponudila.“

„I zakaj pa ravno vsakemu 10 gld.?“ vpraša kmet. „Glejte,“ odgovorita mladenčca: „Imava doma še enega mlajšega brata, ki je že 14 let star. Neki spreten kolár bi ga rad k sebi vzela, da se izučí kolarstva, pa zahteva ravno 20 goldinarjev učnine. Toliko novcev pa naš oče nimajo in jih tudi nikakor ne zmorejo. Zató se sva stareja brata dogovorila, da hočeva toliko novcev zaslužiti.“

„Naj pa bo,“ reče kmet, „zavoljo vajine bratovske ljubezni vama rad 20 goldinarjev dam, ako bodeta takó delala, da bom z vama zadovoljen.“

Zvesta brata sta s potnim obrazom ves čas prav pridno delala; v jutro sta prva vstala in se zvečer zadnja spat vlegla.

Ko je bila vsa žetev srečno končana, izplača jima kmet, za kolikor so se bili pogodili, in jima

reče: „Vi dva sta si plačilo pošteno zaslužila, tukaj imata še vsak dva goldinarja poverh.“

Lepšega na svetu ni,
Nego bratje so zvesti.

85. Zvesta ljubezen.

Neka premožna gospá je revno deklico k sebi za svojega otroka vzela. Bila je deklica zeló pobožna, ubogljiva, pridna, zmiraj prijazna in vesela.

Enkrat reče gospá: „Ljuba Rozika! ker si tako pridna, ti bom za božič dala novo obleko narediti. S tergovcem sem že govorila o tem. Tukaj imaš novce, pojdi tje in kupi si za obleko, kakoršna se ti najbolj dopade.“

Gospá jej dá dva velika tolarja. Rozika vzame denar in reče: „O, preljuba gospá! Jaz imam obleke že zadosti. Ali moja sestra Marjetica ni v tako dobrem kraji, kakor sem jaz, in je prav slabo oblečena. Bila bi pač žalostna, ko bi vidila, da imam le jaz novo obleko. Ali bi jej ne smela ta dva tolarja poslati? Zeló me ljubi, in ko sem zadnjič bolna ležala, mi je ona tako lepo stregla.“

„Ti dobri otrok!“ reče gospá. „Piši svojej sestrici, naj k nam pride, in jaz bom vaju obe enako oblekla. Ker se enako ljubite, pa imejte tudi enako obleko!“

Če otroci se ljubé —
Angeljci se veselé!

86. Mali pleteničar.

Lojzek je imel verlo bogate starše. Zanašal se je na njihovo premoženje in se ni hotel ničesar učiti. Mali Blaž, sin revnega soseda, pa se je z veliko pridnostjo učil košarice plesti.

Nekega dné je stal Lojzek na morskem obalu in je za kratek čas ribe lovil. Blaž si je narezal precej veliko butarico verbovih tertic in jih je ravno hotel domu nesti, kar skočijo iz germovja gusarji (morski tolovaji), zgrabijo obá dečka in ju nesejo na ladijo, da bi ju prodali kot sužnja.

Komaj pa odrinejo, nastane strašen vihar, ki premetuje ladijo sim ter tje po morskih valovih ter jo naposled zažene ob pečino nekega daljnega

otoka, da se razbije na drobne kosce. Lojzek in Blaže se primeta za neko razbito desko in srečno priplavata do otoka, na katerem so prebivali sami divjaki.

Blaže si misli, da bi ga morda njegova umnost v pletenji rešila rok neusmiljenih černih ljudi. Hitro potegne svoj nožič iz žepa, nareže si nekoliko verbovih šibic, ter začne prav urno spletati majhne, lične košarice. Berž ga obstopijo črni možje, žene in otroci, ter radovedni v njega zijajo.

Ko je bila košarica gotova, podarí jo najodličnejemu izmed okrog stoječih. Zdaj bi bili radi imeli vsi, mali in veliki, take košarice. Hitro mu naredé primerno kôčico v senci sadnih dreves, da bi tam izdeloval košarice brez kake zapreke. Pri-nesejo mu tudi sladkega sadja ter mu obljubijo, da ga hočejo z vsem potrebnim oskerbljevati.

Potem zahtevajo, da naj tudi Lojzek naredí kako košarico. Al, ko vidijo, da se ne zna tega dela lotiti, primejo ga in prav neusmiljeno tepó; skorej bi ga bili ubili, ako ne bi bil Blaže za-nj prosil. Lojze je moral na povelje černih zamorcev svojo lepo žametasto suknjico sleči in jo Blažetu dati ter njegovo stergano obleči. Verhi tega je

moral pridno rezati verbovino in Blažetu služiti za hlapca.

Kdor v mladosti pridno se uči,
Njemu hudega se bati ni

87. Ne kradi.

Jernejček je bil jako nemaren deček. Nekega dne se pritepe do grajskega ribnika, da bi kako ribo zmuznil. Seže tedaj prav globoko v vodó in dolgo berska sìm in tam, da bi ulovil kako ribo.

„Hà!“ veselo zavpije, „zdaj jo že imam, lepo krasno ribo; če se ne motim, — jegulja je.“ Izvleče rokó iz ribnika in o groza! — okoli roke se mu zvija gerda povodna kača. Iz vsega gerla zavpije, verže kačo zopet srečno v vodo in hoče zbežati. Al ko še oberne, zopet nov strah. Stari ribič Jaka stoji pred njim.

„Za pervikrat naj ti bo zadosti ta dvojni strah“, reče ribič. „Zapomni si pa dobro za vse svoje življenje nauk starega človeka: Beži od tujega blaga,

kakor pred strupeno kačo. Ukradena riba je v tatinskih rokah vselej le kača.“

Kar krivično pridobimo,
S tem se ne okoristimo.

88. Vertnik in njegov osel.

Neki vertnik gre v mesto na semenj ter svemu oslu natovori toliko vsakoverstne povertnine, da se od revne živali ne vidi drugega nego glava.

Pot je peljala skoz nizko verbovje. Vertnik si nareže butarico šibovja za vezilo, naloži jo oslu na herbet in pravi: „No, če že toliko neseš, boš pa še to.“

Malo dalje pride do leševja. Zopet si vreže nekoliko lepih leskovih palic za privezovanje cvetlic, dene je oslu na herbet in reče: „To je pač tako lahko, da osel tega še čutil ne bo.“

Solnce je med tem bilo že visoko na nebu in jelo je močno pripekati. Zatorej sleče vertnik svojo suknjo in jo verže oslu na herbet, rekoč: „Vsaj ni več daleč do mesta, in moja suknjica, katero na

mezincu lahko vzdignem, osla gotovo ne bode ubila.“

Al komaj to izgovori, spotakne se osel na neki kamen, pade, in od pretežkega bremena pobit, ne more več vstati.

Vertnik se prestraši in jame vzdihovati: „Zdaj še le spoznam na svojo lastno škodo, da se niti ljudjé niti živina ne sme preveč obložiti.“

Kdor že preveč na seb' imá,
Težina majhna ga konča.

89. Lovec in pes.

Neki lovec nahujška svojega psa na zajca. „Derži ga. derži!“ vpije nad psom, in pes se zakadi kolikor more za zajcem ter ga podí po širokem polji, dokler ga ne zgrabi s svojimi čverstimi zobmi in ne privleče pred lovca. Lovec prime zajca za ušesi in reče psu: „Pusti ga, pust'!“ Pes zajca izpustí, a lovec ga vtakne v svojo torbo.

Več kmetov iz vasí je gledalo ta lov, in eden izmed njih reče: „Temu lovskemu psu je podoben skopuh. Skopost kliče skopuhu: Derži ga, derži!“

in revni zaslepljeni človek derví brez vse duše in z vsemi svojimi močmi za minljivim posvetnim blagom. Naposled pa pride smert in pravi: Pusti ga, pust'! in nespametni človek se mora ločiti od svojega neužitega blagá, ki si ga je s tolikim trudom in težavo pridobil.“

Kar na zemlji ti ljubó —
S tabo v grob ne bode šlo!

90. Mlinar in sin.

Nek mlinar in njegov sin ženeta v bližnje mesto osla na prodaj.

Med potoma ju sreča kmetič na konji in jima smeja se reče: „Pač nista pametna, da vama osel prazen gre in se nobeden vaju na-nj ne vsede.“

— „Res je taka“, reče mlinar in koj posadi sina na osla.

Malo potem srečata voznika, ki dečka tako nagovorí: „Sram te bilo, paglavec, da ti jezdiš, a tvoj stari oče mora péš za teboj capljati!“ — Ko sin to sliši, skoči berž raz osla in pusti, da se oče vsedejo na-nj.

Komaj sta pa malo naprej po peščenej cesti šla, sreča ju kmetica, ki je nesla poln jerbas sadja na glavi. Ta reče očetu: „Vi ste vendar neusmiljen oče, da tako široko in priležno na oslu sedite, a revnega otroka pustite, da po pesku brusi nogé.“ — Na to pozdravilo vzame mlinar še sina k sebi na osla.

Nekoliko stopinj dalje vidi ju ovčar, ki je blizu ceste ovce pasel. Glasno se jima posmehuje in pravi: „Oj ubogo živinče, gotovo mora poginiti pod toliko težo. Pač sta brez vsega sočutja do uboge živali!“ — Zdaj stopita oba raz osla in sin reče očetu: „Kaj hočeva storiti zdaj z oslom, da bova ljudem ustregla?“

Oče mu odvernejo: „Zdaj lahko vidiš, moj sin, da se nikoli ne more vsem ljudem ustreči, in da se nam je treba deržati pregovora, ki pravi:

Stori le kakor te pamet uči,
Pa se ne zmeni za druge ljudi.“

91. Ljudožér.

Dva dečka iz mesta zaideta v strahovitem gozdu, ter ostaneta tam v nekej malej, samotnej kerčmi čez noč.

Okoli polnoči slišita govoriti v bližnjem sobici. Obá hitro nastavita ušesa na vrata in slišita prav razločno te-le besede: „Žena! jutri pa le na vse zgodaj zakuri pod kotel, bom una dva tepca iz mesta zaklal.“

Dečka popade smertni strah, ko to slišita, ter ne vesta, kaj bi začela. „Moj Bog,“ vzdihneta obá, „ta kerčmar tukaj je ljudožér (peslajnar)!“ Tiho skozi okno skočita, pa o groza — vrata na dvorišči so bila zaperta, in nista mogla pobegniti.

Kaj tedaj naredita? Zvlečeta se v svinjak k prešičem in celo noč strahú očesa ne zatisneta. Drugo jutro pride kerčmar na vse zgodaj, odpré vrata k svinjaku, jame nož brusiti in reče: „Nò tepca, zdaj pa le vèn, — vajna zadnja ura je odbila.“

Dečka na ves glas upijeta, padeta na kolena in prosita kerčmarja, naj ju vendar ne zakolje.

Kerčmar se začudi, kako sta prišla v svinjak in kako vendar moreta kaj takega od njega misliti.

Jokaje odgovorita dečka: „Vsaj ste po noči sami rekli, da naju bote danes na vse zgodaj zaklali!“ Kerčmar reče: „O neumneža! jaz vaju nisem mislil. Jaz sem le v šali svoja dva prešiča imenoval tepca iz mesta, ker sem ju namreč v mestu kupil. Tako se pa večkrat godi takemu, ki rad ušesa na vrata nastavlja. Marsikatero reč razume napčno, drugega sodi krivično, se nepotrebno boji, pa tudi večkrat sam sebi škoduje.“

Kdor posluša, kar mu treba ni,
Večkrat praznih marenj se boji!

92. Strah.

Martinek se splazi o polnoči v grajski vert, napolni si dve vreči s sadjem in hoče najpred eno vrečo domu odnesti.

Ravno ko se prav tiho z vrečo mêmno vertnega zidú plazi, bije v zvoniku dvanajst ura. Veter je grozovito pihal skoz drevesno listje — in o grôza! Martinek vglada zraven sebe črnega človeka, ki je tudi vrečo nesel na svojih ramah.

Martinek zavpije, spustí vrečo na tla ter beži, kar so ga le noge nesti mogle. Černi človek spusti tudi svojo vrečo na tla in teče ravno tako hitro tik zidú zraven Martineka. Še le na koncu vertnega zidú zgine črna hudoba.

Drugo jutro pripoveduje Martinek vsakemu o groznem črnem človeku; le da je kradel, o tem nikomur niti besedice ne zine. Toda vertni čuvaj pokliče še tisti dan Martineka k sebi in mu reče: „Ti si nocoj v grajskem vertu kradel sadje. Izdala te je vreča, na katerej stoje čerke tvojega očeta. Zategadelj boš tudi zapert. Una črna prikazen pa, pred katero si bežal, je bila le tvoja lastna senca, katero si pri mesečnej svetlobi vidil na belem vertnem zidu.“

Kdor nepoštено dela, ni nikdar brez strahú. Hudodelnika vstraši večkrat šumljanje kakega majhnega lista, in dostikrat beží pred svojo lastno senco.

Kdor hudobne je vestí,
Svoje sence se boji.

93. Cedna kerčma.

Sodar iz mesta je popravljaj sodove nekemu kerčmarju v vasi. Po doveršenem delu stopi v hišo, in kerčmarica mu prinese kupico vina.

„Nò, kako je kaj, mamka!“ vpraša jo sodar. „Ne ravno najboljše,“ odgovori kerčmarica. „Mestjani ostajajo skorej vsi pri mojem sosedu ter nočejo piti mojega vina, čeravno je tudi mnogo boljše nego sosedovo. Nič ne vem, odkod to pride.“

Sodar jej reče: „Če bi ne bili hudi name, rad vam bi povedal resnico.“ „O gotovo ne bom“ odverne mu kerčmarica, „še veliko bolj ustregli mi bote s tem.“

„Nò pa dobro!“ reče sodar, „povedati vam hočem tedaj resnico. Vaš sosed, to je res, nima tako dobrega vina, ali njegove sklenice in kupice so vselej lepo pomite in čiste kakor zerkalo. A vi, mamka, to je zopet res, imate boljše vino, toda vaša posoda ni snažnà in kupice so od muh vse umazane. Vino pa naj bode še tako dobro, nikomur ne diši iz nečedne in umazane posode. Potrudite se tedaj, ljuba mamka, da bodo tudi vse vaše posode tako čiste, kakor imate dobro vino; nadalje da bodo tudi

pri vas našli ljudje snažna okna, lepo pomito mizo, stole in tla, pa vam ne bode manjkalo gostov nikoli.“

Kerčmarica si je vzela te besede k sercu. Precej se je začelo po hiši pospravljati in pomivati. Vsa posodba je bila lepo in čisto omita, da jo je bilo le veselje gledati. Ob kratkem rečeno: vse je bilo prav snažno, priljudno in prijazno. Komaj se je to po mestu slišalo, prišlo je mnogo mestjanov, da se okrepčajo z dobro pijačo iz čistih kozarcev, v lepo pospravljeni in snažnej sobi; marsikateri dan je bilo toliko gostov, da skorej ni bilo prostora za vse.

„Ali vidite otroci,“ rekla je kerčmarica večkrat potem svojim sinovom in hčeram, „kaj snažnost vse ne naredí! Ona nas je naredila premožne in zadovoljne, ko smo poprej z nesnago in nečednostjo že skorej popolnoma obožali.“

Snažnost in čednost prijatle dobí,
Nesnaga, nečednost pa proč je podí.

94. Dobroserčna sirota.

Neka stara, uboga vdova je vsaki dan z veliko pobožnostjo opravila svojo jutranjo molitev, ter je po molitvi še nekoliko lepih izrekov iz svoje molitvene knjižice prebrala, preden se je h kolovratu vsedla.

Nekega dné je brala lep izrek, ki jo je k dobroserčnosti spodbujal in se jej je zelo dopadel. „Ali moj Bog,“ rekla je, „kako bi neki jaz mogla drugim kaj dobrega storiti? Vsaj na vsem svetu ničesar nimam, s čimur bi se preživela, a pri kolovratu si komaj zaslužim svoj vsakdanji kruh. Zima je že pred durmi, in jaz še potrebnih derv nimam. Persti na rokah so mi že zdaj v merzlej sobi tako ozebli, da že komaj predem. Pa še tudi stanovanja plačala nisem. Vidim, da bodem še sama morala dobre ljudi za kak dar prositi.“

Med tem začne premišljevati, kaj bi vendar mogla dobrega storiti. Spomni se, da je njena dobra in stara prijateljica zunaj mesta bolna. „Njo hočem danes obiskati,“ rekla je, „vsaj tudi pri njej lahko predem, pa jo bom vendar znabiti malo potolažila.“

Vzame edini dve jabelki iz omare, kateri je nedavno sama v dar dobila, da ju ponese svojej bolnej prijateljici, zadene kolovrat čez ramo in se odpravi na pot.

Bolna žena se je zelo razveselila, vidši svojo staro prijateljico. „Le pomisli, ljuba moja,“ reče bolnica, „pred nekaj dnevi sem podedovala nekoliko sto goldinarjev. Ali se ne bi ti hotla k meni preseliti, da bi mi postregla v mojej bolezni? Lehko bi si tako prihranila derva in denar, ki ga izdaješ za stanovanje. S tvojim predivom in z mojo majhno dédovino bi gotovo lože živele.“

Vdova je to ponudbo z veseljem sprejela in se kmalu k svojej prijateljici preselila, pri katerej je brez skerbí in zadovoljno živela. Večkrat je sama sebi ponovila oni lepi izrek, ki se jej je tolikanj dopadel in se glasi tako-le:

„Kdor kaj dobrega stori
Bližnjemu v potrebi,
Brez da vedel bi kako,
Srečo kuje sebi.“

95. Božji zid.

Prebivalci neke samotne kmečke hiše so bili o času poslednje vojske v velikem strahu. Z nastajajočo nočjo se je namreč bližal sovražnik tej okolici. Nebó je zdaj tù zdaj tam kakor kri žarelo od pogostnih požarov. Strašno streljanje se je slišalo. K temu je pa še pritiskala zima, in ravno je bilo prav merzlo in viharo vreme. Ubogi ljudje so se bali, da je bo sovražnik oropal in požgal, ter v najhujšem času izgnal iz ljubljenga dóma.

Samo stara pobožna bábica je bila mirna in dobre volje, popolnoma vdana v voljo božjo. Brala je svojim otrokom in svojim vnukom iz neke stare molitevne knjižice, v katerej so bile zapisane tudi besede: Bog naj bi postavil terden zid in odverníl sovražnika od njihove hiše.

Eden izmed njenih vnukov, ki jo je prav pobožno poslušal, mislil si je med tem, da je to pač preveč in nespametno od ljubega Boga zahtevati, da bi postavil zid pred hišo, in da za take nemo-goče stvari tudi ni treba moliti.

Bábica pa reče: „Te besede se ne smejo ravno tako natančno vzeti, kakor stojé v molitvici zapi-

sane, ampak ž njimi hočemo le to reči, da nas bi Bog tako gotovo od sovražnika obvaroval, kakor da bi bila hiša s terdnim zidom obdana. In če bi Bog ravno hotel v našo brambo tudi terden zid postaviti, mar misliš, da bi mu bilo to nemogoče?“

Med tem je minula noč, in od sovražnikovih vojakov ni bilo ne duha ne sluha. Vsi so se temu zelo čudili. Ko pa pridejo zjutraj iz hiše vèn pogledat, vidijo, da je veter od tiste strani, na kateri je bil sovražnik, toliko snega nakopičil, da je stal kakor zid visoko in se skoz ni moglo priti.

Vsi hvalijo in časté Boga. Babica jim pa reče: „Vidite, da je Bog vendar le postavil zid, ki je odvernil sovražnika od naše hiše. On je dober in milostiv, ter neizmerno bogat s sredstvi, s katerimi nas lahko reši iz vsake tudi največe potrebe in nadloge. Ne bodimo tedaj nikoli maloserčni in brezupni, kajti resnične so besede, ki pravijo:

„Kdor terdno upa na Bogá,
Mu terden zid za varstvo dá.“

96. Pobožna mati in njena sinova.

I.

Nekega velikega praznika reče plemenita gospa svojim sinovoma: „Oh, ko bi pač danes tudi jaz mogla iti v cerkev, da bi tam s pobožnim ljudstvom k Bogu molila. Ali zame je predaleč hoditi peš v mesto, a naša kočija mi zdaj nič ne pomaga, ko smo konje prodali zaradi slabih naših okolištin.“

Njena dva sinova pa koj privlečeta kočijo, ter se ponudita materi, da jo hočeta v kočiji v cerkev peljati, dasiravno je cerkev precej daleč bila. Mati se res vsede v kočijo, in plemenita mladenčca sta vlekla kočijo namesto konjev.

Vse ljudstvo je bilo živo ganjeno vidši toliko pobožnost matere in otročjo ljubezen njenih sinov. Od mestnih vrat do cerkve jim je nastiljalo pot s cvetjem in zelenim listjem ter je radostno vpilo: „Blagor srečnej materi, in njenima plemenitima sinovoma!“

Največa čednost je le tá:
Ljubiti starše in Bogá.

II.

Med navdušenimi slavaklici nazočega ljudstva pripeljata sinova svojo mater pred cerkev. Dobra mati poklekne pred oltar in s solznimi očmi moli: „Ljubi Bog! blagoslovi moja sinova in podeli jima to, kar ti za najboljše spoznaš.“

Mladenča mater zopet domú odpeljeta in zvečer gresta vesela spat. Ko ju je mati drugo jutro zbuditi hotla, ležala sta tako lepó in ljubeznjivo kakor dva spéča angelja; -- toda nikoli se nista več probudila.

Mati se je v začetku zeló prestrašila, ko je vidila svoja dva sinova mrtva. Kmalu se pa zopet zavé in reče: „Predobri Bog! Ti si uslišal mojo molitev. Vidim, da je blaga in mirna smert najboljše, kar si umerjoči ljudjé na svetu želeti moremo. Moja sinova sta tedaj pri tebi. Bila je zemlja prerevna, da bi bila poplačala njuno otročjo ljubezen; zavoljo tega si ju ti k sebi v nebesa vzela.“

Ne boj se smerti in grobá —
Saj smert v večnost nas peljá!

97. Umirajoči oče.

Neki dober oče so bili za smert bolni. Pokličejo tedaj še zadnji dan svojega življenja svoje otroke k sebi, ter je učé in opominjajo k vsemu dobremu. Posebno pa jim priporočajo, da naj pridno hodijo h kerščanskemu nauku in da se naj zvestó in natanko po njem ravnajo.

„Ljubi otroci!“ rekli so jim oče, „živel sem sedemdeset let in sem užival mnogo veselja na tem svetu. Pa najčisteje in najsladkeje, pravo rajsko veselje našel sem le v sveti veri. Ona mi je vse moje pozémeljsko veselje ohranila čisto, in ga je še tudi povekševala in plemenila. To vam pričam pri Bogu!

„Živel sem sedemdeset let in sem marsikaj skusil in preterpel na tem svetu. V vseh britkosti in težavah pa sem našel vselej najboljšo tolažbo in najgotovejšo pomoč le v naši svetej veri. To vam pričam pri Bogu!

„Živel sem sedemdeset let in sem bil že večkrat v smertnej nevarnosti; danes pa gotovo vé, da ne bom doživel večera. Iz svoje lastne skušnje vam tedaj pričam pri Bogu: Samo božja moč svete vere more odvzeti in zmanjšati strah pred smertjó;

samo sveta in živa vera v našega božjega Odrešenika more nam dati serčnost in potrebno moč, da pogumno stopimo v večnost in pred ostro sodbo pravičnega sodnika.

„Prizadevajte si tedaj našega božjega Odrešenika prav spoznati in njegove svete nauke natanko spolnovati; pa vas bo Bog gotovo rad imel, živeli bote zadovoljno in enkrat srečno umerli.“

S solznimi očmi so otroci poslušali te mile besede svojega očeta. Oče so še tisti večer mirno zaspali v Gospodu, ali otroci so ohranili globoko v serci ves čas svojega življenja njihove poslednje besede, in so se pozneje tudi sami dovolj prepričali, da je vse, kar so jim oče rekli, bila prava in čista resnica.

Le pridno v cerkev hodi,
Poslušaj prav zvestó ;
Po tém, kar v cerkvi slišiš,
Se tud' ravnaj lepó.

98. Troji prijatelj.

Neki oče so pripovedovali svojim otrokom sledečo priliko: „Imeniten in mogočen kralj pokliče svojega namestnika na nekem otoku prav naglo k

sebi, da bi mu račun položil o svojem opravištvu. Kraljev namestnik si gre iskat prijateljev, da bi ga spremili pred kralja. Pervi njegovi prijatelji, na katere je največ zaupal, pusté ga samega iti, ter se še ne zmenijo za-nj. Drugi prijatelji, na katere se je ravno tako močno zanašal, spremili so ga le do ladije, v katerej se je peljal v mesto svojega kralja. Tretji pa, na katere se ni nikoli veliko zanašal, spremljajo ga vso pot, stopijo ž njim pred prestol svitlega kralja, zagovarjajo ga in mu sprosijo milost in prijaznost od kralja.“

Otroci niso razumeli, kdo so bili ti troji prijatelji. Oče jim tedaj rekó: „Tudi človek ima troje prijatelje na zemlji, katere pa večidel še le takrat prav spozná, ko se mora ločiti iz tega sveta, da položi račun o svojem življenji in delovanji. Pervi njegovi prijatelji, katere najbolj čišla, so denar in bogastvo, ki človeka zapusté, kedar se odpravlja iz tega sveta. Drugi, to so njegovi znanci in sorodniki, spremijo ga le do groba. Tretji pa, njegova dobra dela in lepe čednosti, gredó ž njim v večnost in še celó pred božji prestol, kjer se vsakemu človeku plačuje po njegovih delih in kjer tudi kaplja hladne vode, ki smo jo dali žejnemu, ne ostane brez plačila.“

Kako neumno ravna pač človek, kateri za take
zveste prijatelje ravno najmanj skerbí.

Iščite vselej samo to,
Kar snedel červ nikdar ne bo;
Kar zmiraj je lepó,
Bo z nami šlo v nebó.

99. Boljša dežela.

Živela sta oče in mati z dvema otrokoma na
nekem pustem otoku širokega morja. Burja jim je
ladijo razbila in morski valovi so je vergli na suho.
Korenine in zelišča so jim bila v hrano, studenec
jim je dajal pijačo, in votlina v nekej pečini jim
je bila za stanovanje. Večkrat so razsajale po otoku
strašne nevihte in viharji.

Otroka se nista več spominjala, kako sta prišla
na ta otok, pa tudi nista več pomnila velike suhe
zemlje; na kruh, mleko, sadje in na vse, kar je
bilo sladkega in dobrega, sta popolnoma pozabila.

Nekega dné so priveslali v majhnem čolnu
štiri zamorci do otoka. Starši so se zeló razveselili,
nadejajoči se, da bodo rešeni iz svojih velikih muk

in težav. Čolnič je bil pa premajhen, da bi bil vse naenkrat preselil na suho zemljo, — zato so oče hotli prvi poskusiti vožnjo. Mati in otroci jokajo, ko se oče vsedejo v slabi, majhni čolnič in je oni štiri črni možje odpeljavajo. „Ne jokajte!“ rečejo oče, „vsaj je tam bolje nego tukaj, — in tudi vi vsi pridite kmalu za menoj.“

Ko se čolnič zopet poverne, da odpelje mater, se otroka še hujše jokata. Pa tudi mati jima reče: „Ne jokajta! Tam v boljšej deželi se zopet vidimo.“

Naposled pride čolnič tudi po otroka. Zeló sta se bala črnih mōž in sinjega morja, prek katerega sta se prepeljati morala. Strahoma in trepetaje sta se bližala boljšej deželi. Ali kako sta se veselila, ko v gledata na morskem obalu svoje starše, ki jima roke podajajo, v senco košatega drevja peljejo in jima na zelenej trati sredi najlepših cvetlic z mlekom, sterdjó in sladkim sadjem postrežejo. „Oj, kako neumen* je bil najin strah!“ djala sta zdaj otroka; „ne bati, ampak veseliti bi se bila imela, ko so prišli črni možjé, da naju v boljšo deželo preselijo.“

„Ljuba otroka!“ rečejo oče, „naša preselitev iz unega pustega otoka v to lepo deželo ima za nas še višji in imenitniši pomén.“

„Mi vsi se bomo podali v eno, še mnogo daljšo in veliko lepšo deželo, nego je ta. Vsa zemlja, na katerej živimo, je otoku podobna; ta lepi kraj je le slaba podoba nebes; preselitev prek nemirnega morja, to je smert. Mali čolnič nas spominja na mertvaško trugo, v katerej nas bodo štirje černo oblečeni možjé ponesli iz tega sveta. Ali ne ustrašita se, kedar pride zadnja ura, da bom moral jaz, vajina mati, ali pa eden izmed vaju zapustiti ta svet. Za pobožne ljudi, katere Bog rad ima, in kateri njegovo voljo spolnujejo, ni smert nič drugega nego preselitev v boljšo deželo.“

Le pravično naj živimo,
Za nebesa prav skerbimo;
Tam kjer hudo vse nehá,
Tam v nebesih smo domá.

100. Troje najboljših knjig.

Pobožen starček, ki je v revnej bajtici živel, je bil tako moder in pameten, da je vsakemu lahko dal dober svèt in koristen nauk.

Neki učenjak ga obišče, se močno začudi nad njegovimi modrimi govori in mu reče: „Odkod si neki postal tako moder? Jaz v tvojej bajtici ne vidim nikjer nobenih knjig, iz katerih bi se mogel naučiti toliko lepega in dobrega.“

Starček reče: „Pa vendar imam troje najboljših knjig, iz katerih vsaki dan berem. Te knjige so: Božja dela nad menoj in okoli mene; vést v mojem telesu in sveto pismo.“

„Božja dela, nebo in zemlja, odperta stojé pred nami, kakor kaka velika knjiga; ona nam kažejo vsemogočnost, modrost in dobroto nebeškega očeta.“

„Moja vést mi pravi, kaj imam storiti in opustiti.“

„Sveto pismo pa, ta knjiga nad vsemi knjigami, nas uči, kako se je Bog od začetka svetá ljudem razodeval, kako je sin božji, naš gospod in zveličar Jezus Kristus na svet prišel, kaj nam je zapovedal in obljubil, kaj je za nas vse prestal in terpel, da bi nas storil srečne in večnega življenja vredne.“

Kar verjeti, upati, ljubiti smemo
 In brez greha in strahú storiti vémo,
 V trojih knjigah vse zapisano stojí:
 V božjih delih, svetem pismu in vesti.

K a z a l o.

	Stran
Besedica za predgovor	3
1. Solnce	5
2. Dež	4
3. Solnce in dež	5
4. Huda ura	6
5. Božja mavrica	9
6. Zaklad božje mavrice	10
7. Odmév	12
8. Studenec	13
9. Zemlja, zrak, voda in ogenj	14
10. Cvetlice	16
11. Jagode	17
12. Črešnje	21
13. Hruške	22
14. Oreh	23
15. Jablana	24
16. Zeleni listek	26
17. Drago zelce	27
18. Redkev	28

	Stran
19. Zelje	29
20. Velika zelnata glava	30
21. Žitno klasovje	31
22. Grah	32
23. Njiva	33
24. Vinograd	34
25. Strupene gobe	35
26. Želod in buča	35
27. Hrast	38
28. Hrast in verba	39
29. Mejnik	40
30. Kanarček	41
31. Lastovice	43
32. Golobi	44
33. Petelin	45
34. Jerebičino gnjezdo	47
35. Ptice pevke	48
36. Sternadi	49
37. Senica	50
38. Škvorec	52
39. Kukovica	53
40. Krava	55
41. Kravji zvonec	56
42. Ovce	59
43. Kozel	59
44. Jelen	61
45. Volk	62
46. Opica	63

	Stran
47. Lev	65
48. Štrigalica	67
49. Zadovoljnost	68
50. Voda in kruh	70
51. Mleko	71
52. Ričet	72
53. Drage dišave	73
54. Pisker s sterdjó	74
55. Biserji	75
56. Drago kamenje	77
57. Kremenčki	78
58. Vreča s perstjó	79
59. Nagla jeza	80
60. Dobro obrnjeni denar	81
61. Mošnja z denarji	83
62. Drag perstan	84
63. Zlata tobačnica	86
64. Skušnjava	88
65. Vezanka za uro	89
66. Oglledalo	91
67. Plašč	92
68. Čevlji	94
69. Žebli za čevlje	95
70. Podkev	96
71. Konjski žebelj	97
72. V slogi je moč	99
73. Košček palice	100
74. Stara verv	101

	Stran
75. Suhljad in slama	102
76. Semenj	103
77. Grad in kočā	105
78. Molijoči otrok	107
79. Dvornik	109
80. Pastir	110
81. Piščalka	113
82. Dobri sin	114
83. Pobožna sestra	116
84. Zvesti bratje	117
85. Zvesta ljubezen	119
86. Mali pleteničar	120
87. Ne kradi	122
88. Vertnik in njegov osel	123
89. Lovec in pes	124
90. Mlinar in sin	125
91. Ljudožér	127
92. Strah	128
93. Čedna kerčma	130
94. Dobroserčna sirota	132
95. Božji zid	134
96. Pobožna mati in njena sinova	136
97. Umirajoči oče	138
98. Troji prijatelji	139
99. Boljša dežela	141
100. Troje najboljših knjig	143

